

Green Deal Groene Groei van VNO-NCW, MKB-Nederland, LTO Nederland, Stichting Natuur & Milieu, Stichting Natuur- en Milieufederaties, MVO-Nederland met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, allen handelend als bestuursorgaan, hierna te noemen: de Rijksoverheid;
2. VNO-NCW, MKB Nederland en LTO Nederland, hierna te noemen bedrijfsleven;
3. Stichting Natuur & Milieu, Stichting Natuur- en Milieufederaties, hierna te noemen milieuorganisaties;
4. MVO Nederland.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

- a. Partijen beogen door middel van 'green deals' tussen de samenleving en de Rijksoverheid gezamenlijk uitvoering te geven aan een Groene Groei Deal. Daarin wordt voortvarende verduurzaming verenigd met structurele economische groei door de motor voor die ontwikkeling - ondernemerschap en innovatie - de ruimte en mogelijkheden te bieden om duurzaamheidskansen te verzilveren.
- b. Op basis van het in 2007 tussen Partijen gesloten Duurzaamheidsakkoord en de sectorakkoorden draagt het bedrijfsleven bij aan het realiseren van de energie- en klimaatdoelen voor 2020. Met de Groene Groei Deal wordt aan deze samenwerking een nieuw hoofdstuk toegevoegd. De gezamenlijke overtuiging is dat veel meer kan worden bereikt wanneer echt wordt ingezet op de vernieuwingskracht van het bedrijfsleven. Met faciliterende publiekprivate samenwerking kan verduurzaming zo 'bottom up' worden versneld en verbreed. Nederland kan hiervan economisch profiteren, ook op de internationale markten. Groen en Groei gaan zo hand in hand samen.
- c. Continuïteit in het overheidsbeleid en publiekprivate samenwerking is cruciaal voor verdere verduurzaming. Deze Groene Groei Deal zal daarom aansluiten en voortbouwen op bestaand beleid en bestaande afspraken, in het bijzonder:
 - Het Duurzaamheidsakkoord dat in 2007 tussen Partijen is gesloten en in sectorale akkoorden is uitgewerkt (voor de gebouwde omgeving, de industrie, de energiesector, veehouderij, agrofood sectoren, mobiliteit en transport). Bij het mkb zal de advisering door het Energiecentrum omgezet worden naar de Green Deal MKB Projecten. Hierbij zegt MKB Nederland toe om tot 2013 bij tenminste 480 bedrijven 20% energiebesparing en bij 20 bedrijven een vergroening van de energievoorziening te realiseren. Bij de energiesector kan het akkoord een vervolg krijgen met een green deal.
 - Het Plan van Aanpak Energiebesparing in de Gebouwde Omgeving waarin het overheidsbeleid ten aanzien van energiebesparing in de gebouwde omgeving voor de komende jaren uiteen is gezet.
 - De Intentieverklaring Platform Biodiversiteit en bedrijfsleven van VNO-NCW MKB Nederland, LTO Nederland en IUCN Nederland.
- d. De resultaten van deze Groene Groei Deal zullen een belangrijke bijdrage leveren aan de milieumambities van de Rijksoverheid, zoals het stimuleren van energiebesparing en het realiseren van de doelstelling om de broeikasgassen in 2020 in Nederland met 20% te verminderen ten opzichte van 1990.

- e. De bestaande afspraken over de verduurzaming zullen versterkt worden door aan te sluiten op het topsectorenbeleid en meer focus te leggen op ondernemerschap, innovatie en economische kansen.
- f. Deze afspraken over innovatie en verduurzaming zullen mede op lokaal en regionaal niveau worden verzilverd. De Rijksoverheid zet hierop in via de lokale klimaatagenda, waar succesvolle projecten navolging krijgen via een breed netwerk van gemeenten, waterschappen en provincies. Samen met bedrijfsleven en overheden zullen de milieuorganisaties een bijdrage leveren om kansrijke initiatieven te helpen realiseren. Milieuorganisaties beoordelen de impact van green deal initiatieven op de kwaliteit van de leefomgeving, beschikken over kennis van lokale situaties, sporen aan tot innovatie en duurzaamheid en werken samen met individuele bedrijven en belangenorganisaties.
- g. De Groene Groei Deal bestaat uit de volgende hoofdstukken:
 - I. Concrete duurzaamheidsinitiatieven verzilveren
 Het gaat er allereerst om concrete duurzaamheidsinitiatieven en –innovaties van ondernemers te verzilveren door barrières op het gebied van wet- en regelgeving, kennis en financiering weg te nemen. Partijen maken hierover afspraken zodat de initiatieven die moeilijk of niet van de grond komen nu ruim baan krijgen en een brede doorwerking kunnen krijgen in de gehele economie. Afspraken kunnen betrekking hebben op energie, grondstoffen, water en mobiliteit. Dit is een overkoepelende deal met het gehele bedrijfsleven, concrete initiatieven worden verder uitgewerkt in afzonderlijke deals. De geïnventariseerde projecten in de afzonderlijke deals zijn potentieel rendabel, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. Daarnaast kunnen de resultaten van deze projecten toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten waardoor de reikwijdte van deze Groene Groei Deal wordt vergroot.
 - II. Duurzame innovatie impuls
 Innovatie met een focus op groene groei is onontbeerlijk om de aanwas van rendabele duurzaamheidsinitiatieven op gang te houden en economische kansen te benutten. Dergelijke innovatieprojecten zijn vaak onzeker en niet altijd direct rendabel en hebben naast een investering door bedrijven ook financiële ondersteuning nodig van de overheid. Het gaat hierbij om de gehele keten van kennisontwikkeling tot toepassing, proeftuinen en demonstratieprojecten en de stappen daarna die nodig zijn om een product commercieel op de markt te krijgen. Goede voorbeelden zijn de ontwikkeling van slimme en decentrale energiesystemen, de biobased economy, de verdere ontwikkeling van clean tech, recycling van grondstoffen, procesintensificatie, verschillende vormen van duurzame energieopwekking, nieuwe toepassingen voor energiebesparing in gebouwde omgeving of industrie. In het kader van de meerjarenafspraken worden door diverse sectoren routekaarten opgesteld om op lange termijn structureel te verduurzamen en economische kansen te benutten. Om vaart te maken met het uitvoeren van routekaarten door de verschillende sectoren is samenwerking met de Rijksoverheid van groot belang. Met een aanpak via onder andere het opstellen en uitvoeren van routekaarten wordt nauw aangesloten op het topsectorenbeleid.
 - III. Inspireren en stimuleren van de gehele markt
 De duurzaamheidsinitiatieven en innovaties zullen als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten en structurele barrières wegnemen. Echter, de praktijk is dat in bepaalde gevallen succesvol afgeronde rendabele duurzaamheidsinitiatieven niet automatisch leiden tot een brede toepassing ervan door gebruikers in de hele markt, terwijl dit voor het realiseren van een duurzame economie wel nodig is. In die situatie zullen Partijen samen bezien welke structurele maatregelen kunnen worden ingezet. Zo draagt de Groene Groei Deal bij aan continue verduurzaming bedrijfslevenbreed. Daarbij is evenzeer van belang dat bedrijven transparant zijn naar de samenleving over hun afwegingen en resultaten op het gebied van people, planet en profit en hierover in dialoog

zijn met belanghebbenden: zoals burgers, klanten, medewerkers, leveranciers en aandeelhouders.

- IV. Duurzaam en innovatiegericht inkopen door de Rijksoverheid
Naast de verduurzaming door private marktpartijen, is verduurzaming door de overheid zelf cruciaal. Alle overheden samen kopen per jaar voor meer dan 60 miljard euro in en willen met deze omvangrijke marktpositie een impuls geven aan vernieuwende bestaande oplossingen of daar nog een stap verder in gaan en in een rol als lead customer duurzame ontwikkeling bevorderen. Dit doen ze onder andere door bij de inkoop procescriteria en productgerichte doelcriteria te stellen en daarbij zoveel mogelijk functioneel te specificeren, afspraken te maken in dialoog met bedrijven over innovatie van de productketen, diensten en werken, duurzame innovatie te stimuleren (en bijvoorbeeld te laten ontwikkelen via SBIR) en aandacht te besteden aan de sociale voorwaarden.
- V. Duurzaamheid als internationale kans
Ondanks de economische crisis ontwikkelt de wereldmarkt voor groene producten zich in een hoog tempo. Dit biedt kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven en het versterken van de Nederlandse economie indien daar accuraat en tijdig op wordt ingespeeld. Partijen zullen bezien hoe deze kansen beter kunnen worden benut. Daarbij wordt ook ingegaan op economische diplomatie, de toevoer en het gebruik van grondstoffen en de internationale problematiek rond biodiversiteit.

De Groene Groei Green Deal tussen partijen bestaat uit de volgende afspraken:

1: Concrete duurzaamheidsinitiatieven verzilveren

1. Partijen willen laten zien dat verduurzaming van de economie niet alleen van belang is voor 2020 of daarna. Kansen moeten al vandaag en morgen zoveel mogelijk worden benut. Bedrijven die op zich rendabele duurzaamheidsprojecten willen realiseren, maar nog tegen barrières aanlopen (wetgeving, vergunningen, kennis, financiering, organiserend vermogen) worden daarbij actief geholpen. De Rijksoverheid zal binnen haar mogelijkheden deze barrières wegnemen, in samenwerking met de betrokken bedrijven en sectoren. Het ministerie van EL&I informeert de Tweede Kamer over de eerste ronde concrete deals die worden afgesloten tegelijk met deze overkoepelende Groene Groei Deal. Bijlage I bevat de huidige lijst met concrete nieuwe duurzaamheidsinitiatieven van bedrijven en sectoren, aanvullend op de eerder gemaakte afspraken in het kader van het Duurzaamheidsakkoord en de sectorakkoorden.
2. De Rijksoverheid zal concrete green deals blijven afsluiten met het bedrijfsleven en andere partijen in de samenleving en wil brede toepasbaarheid daarvan bevorderen. Daarom richten Partijen een Groene Groei Board op. De Groene Groei Board heeft de volgende taken:
 - a. afgesloten green deals monitoren en bij vertragingen en/of belemmeringen in de voortgang een versnelling bevorderen.
 - b. nieuwe duurzaamheidsinitiatieven bevorderen en deze initiatieven te beoordelen als mogelijke nieuwe deal zodat een structurele beweging in de totale markt op gang komt en blijft.
 - c. als loket en vraagbaak fungeren voor bedrijven of andere organisaties die een green deal willen ontwikkelen en/of afsluiten.
 - d. brede toepasbaarheid bevorderen door de voortgang van en ervaringen met de duurzaamheidsinitiatieven te evalueren en te bezien of structurele maatregelen nodig zijn voor de verbreding van toepassingen en het wegnemen van belemmeringen.
 - e. groepen en partijen uit de samenleving betrekken bij haar werkzaamheden en de duurzaamheidsinitiatieven. Het is aan de Board om hier vorm en inhoud aan te geven.
3. Deze Groene Groei Deal tast de afgesproken governance structuur van de sectorale deelakkoorden van het Duurzaamheidsakkoord niet aan. Omdat de Groene Groei Deal en het Duurzaamheidsakkoord in elkaars verlengde liggen kunnen sectoren desgewenst gerezen knelpunten bij de uitvoering van sectorakkoorden bij de Board signaleren.

4. De Groene Groei Board wordt opgericht door de Partijen en krijgt een onafhankelijke gezaghebbende voorzitter en leden die zullen bestaan uit vertegenwoordigers van genoemde oprichters, zoveel mogelijk uit de ondernemingspraktijk, aangevuld met vertegenwoordigers van regionale overheden.
5. Er zijn duurzaamheidsinitiatieven die wel rendabel zijn en dicht bij de markt zitten, maar nog relatief veel risico's kennen, te kleinschalig zijn of door andere redenen niet goed gefinancierd worden in de huidige kapitaalmarkt. Partijen onderschrijven de wens en noodzaak van maatregelen die ertoe leiden dat deze initiatieven wel van de grond kunnen komen. Partijen spreken daarom de volgende stappen af:
 - a. De individuele green deals bevatten diverse financiële initiatieven, waaronder de afspraken met Holland Financial Centre en Rabobank over een "Groene Investeringsmaatschappij" en de oprichting van een Green Finance Lab in Amsterdam. Daarnaast zullen concrete projecten in de green deals die in eerste instantie niet gefinancierd konden worden, geholpen worden om toch financiering te kunnen krijgen.
 - b. De Rijksoverheid heeft reeds aangekondigd op basis van de adviezen van het Topteam Energie instrumentarium te ontwikkelen. Een voorbeeld hiervan is de R&D-af trek faciliteit. Initiatieven uit de green deals die goed binnen de topsectoren aanpak passen komen hiervoor in principe in aanmerking. Daarnaast worden door de verschillende provincies fondsen opgezet. De ontwikkeling van het generieke Innovatiefonds MKB+ en de provinciale en regionale fondsinitiatieven worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Dit zal leiden tot efficiëntere inzet van middelen en duidelijkheid voor ondernemers.
 - c. Partijen zullen op korte termijn een onderzoek initiëren naar de vraag in hoeverre de financiering van rendabele duurzaamheidsinitiatieven kan worden ondersteund door aanpassing van het huidige fiscale milieu- en energie investerings- en stimuleringsinstrumentarium, en dit beter te laten aansluiten op de behoeften van de markt. Hierbij zal onder meer de samenhang met de fiscale faciliteit Groen Beleggen en de Regeling Groenprojecten 2010 worden betrokken. Het instrumentarium wordt mede beoordeeld op de kosteneffectieve bijdrage aan de energie- en klimaatdoelstellingen.
 - d. De resultaten van het onder 5 (c) genoemde onderzoek komen in het vroege voorjaar van 2012 beschikbaar.
6. Partijen erkennen dat Energie Service Companies een belangrijke rol kunnen spelen bij energiebesparing in de gebouwde omgeving en industrie. Partijen spannen zich in om de condities te creëren waarin de goed werkende markt voor Energie Service Companies kan ontstaan. De stappen genoemd onder 5(a), 5(b) en 5(c) zullen ook de ontwikkeling van energiedienstverlening moeten stimuleren. De toegang tot financiering is cruciaal voor bedrijven die als dienstverlening bij derden investeren in energiebesparing en decentrale duurzame energie.
7. Partijen spreken af uiterlijk in het voorjaar van 2012 te komen met een gezamenlijk plan voor grootschalige aanpak van energiebesparing in de gebouwde omgeving. Daarbij zal de relatie worden gelegd met de afspraken in de convenanten voor energiebesparing in de gebouwde omgeving, en de mogelijke herijking hiervan die hieraan voorafgaand kan plaatsvinden. Eveneens zullen daarbij de eerste ervaringen met de zogeheten Blok-voor-blok-aanpak worden meegenomen. Partijen erkennen dat een goede marktwaardering van de energie-efficiëntie van gebouwen en woningen cruciaal is, mede door labelling van de energieprestatie. Mede daarop kunnen nieuwe financieringsmethoden overwogen worden, zodat rendabele investeringen in energiebesparing in de gebouwde omgeving een impuls krijgen.

2: Duurzame innovatie impuls

8. In het kader van de meerjarenaafspraken energie-efficiency werken meer dan 15 sectoren uit de grote en middelgrote industrie aan een visie om in 2030 een efficiencyverbetering van 50% te realiseren. Bijlage II geeft aan om welke routekaarten het gaat, en wanneer verwacht wordt dat deze gereed zijn. Partijen erkennen dat de ontwikkeling en doorvoering van doorbraaktechnologieën en een omslag in de opzet van productie, processen en samenwerking tussen ketens noodzakelijk zijn om deze ambitieuze doelen te kunnen realiseren. Op basis van deze sectorale routekaarten bevorderen partijen dat er afspraken gemaakt worden die de concrete uitvoering van deze Routekaarten mogelijk maakt. Partijen streven ernaar dat in 2012 een substantieel deel van de Routekaarten zo een direct vervolg krijgt, door wederkerige afspraken tussen de betreffende sector en de Rijksoverheid. Voor de resterende sectoren zal in de eerste helft van 2013 ook deze mogelijkheid bestaan. De Rijksoverheid zal zich inspanssen om de uitvoering van de routekaarten door bedrijven en sectoren waar nodig en mogelijk te faciliteren.
9. Innovatietrajecten die voortkomen uit de routekaarten kunnen niet altijd alleen vanuit de markt bekostigd worden, maar vereisen ook een medewerking van de overheid. De aanwending van middelen zal aansluiten bij de innovatieaanpak die voortkomt uit het topsectorenbeleid. In eerste instantie zullen de overheidsmiddelen ten behoeve van de topsectoren mede benut worden voor de innovaties die nodig zijn voor de verduurzaming van de economie.
10. Partijen erkennen dat concurrerende energiekosten voor energie-intensieve bedrijven van groot belang zijn voor hun concurrentiepositie op de Europese en internationale markt en hun mogelijkheden om in Nederland te blijven investeren in duurzaamheid. Partijen erkennen dat zowel CO₂-reductie, energiebesparing en duurzame energie enerzijds en concurrerende energieprijzen anderzijds daarbij wenselijk zijn. Deze uitgangspunten moeten in het energie- en klimaatbeleid, waaronder ETS, terugkomen. In dit verband zullen Partijen met elkaar in overleg treden over de gevolgen van de indirecte kosten van EU ETS voor de concurrentiepositie van de energie-intensieve industrie. Tevens zullen Partijen overleg voeren over de wijze waarop het principe van 'de vervuiler betaalt' voldoende kan worden geïmplementeerd in het beleidsinstrumentarium. Met gebruikmaking van de resultaten van het in 5.(c) genoemde onderzoek naar het fiscale milieu- en energie instrumentarium kan worden bevorderd dat de concurrentiepositie van energie-intensieve bedrijven wordt ondersteund door een efficiënter gebruik van energie, dan wel door energie zelf duurzaam op te wekken.

3: Inspireren en stimuleren van gehele markt

11. Partijen onderschrijven de noodzaak om kennis en informatie over duurzaamheidsinitiatieven en innovatie in het bedrijfsleven actief te delen en te verspreiden om zo anderen te inspireren tot verdere verduurzaming. Partijen nemen daartoe de volgende stappen:
 - a. Partijen zullen de resultaten van de Groene Groei Deal initiatieven in het bedrijfsleven inzichtelijk maken aan de relevante bedrijven en sectoren, met als doel de gehele markt te inspireren en mee te krijgen en nieuwe projecten te identificeren. Hiervoor zal onder andere gebruik gemaakt worden van een website die VNO-NCW en MKB Nederland mede hiervoor ontwikkelen.
 - b. Daarnaast zullen de relevante bewindspersonen uit het kabinet samen met de voorzitters van VNO-NCW, MKB Nederland, LTO Nederland, MVO Nederland en stichting Natuur&Milieu inspirerende duurzaamheidsinitiatieven bezoeken. Partijen bevorderen de organisatie van een Groene Groei Prijs aan initiatieven uit het bedrijfsleven. Stichting Natuur & Milieu zal hierbij het voortouw nemen. Een onafhankelijke deskundige jury geeft een oordeel over het duurzaamheidskarakter van een initiatief, waarbij innovativiteit en ondernemerschap een belangrijke rol spelen. De prijs zal uitgereikt worden bij een dergelijk bezoek.

12. De Rijksoverheid stelt MVO Nederland in staat om gedurende de periode 2012 t/m 2014 haar publiek-private rol op het gebied van kennis- en bewustwording en de uitvoering van het brancheprogramma te continueren. MVO Nederland is bereid om hierbij in overleg met Partijen aandacht te vragen voor de Groene Groei Deal en de kansen hiervan voor ondernemingen. Daarmee zal MVO Nederland bijdragen aan de brede toepassing van de Groene Groei Deal en daarmee de verduurzaming van onze economie.

4: Duurzaam en innovatiegericht inkopen door de Rijksoverheid

13. De Rijksoverheid wil het beleid voor duurzaam inkopen samen met het bedrijfsleven, vakorganisaties, andere overheden en maatschappelijke organisaties verder ontwikkelen. In juni 2011 hebben VNO-NCW, MKB Nederland, MVO-Nederland, De Groene Zaak en de NEVI een advies uitgebracht over hoe duurzaam inkopen kan worden verbeterd. Dit advies, vormt de leidraad voor de verdere ontwikkeling van het beleidsinstrument Duurzaam Inkopen en wordt in principe door de Rijksoverheid overgenomen, voor zover de maatregelen daarin ook juridisch uitvoerbaar zijn. Daartoe wordt op korte termijn een governance-structuur in het leven geroepen. De aanbevelingen uit het advies zijn te groeperen rond de volgende hoofdlijnen: het verbeteren van de aanbestedingspraktijk (waaronder het aanjagen van verduurzaming door innovatiegericht inkopen centraal te stellen), de verbetering van de inkoopcriteria naar doelniveau, een betere evaluatie en meer aandacht voor de internationale dimensie. Daarnaast zal ook de systematiek van de initiatieven ontwikkeld door het bedrijfsleven, zoals de CO₂ prestatieladder, worden betrokken bij de verder ontwikkeling. De verbetering van de inkoopcriteria van de productgroepen met de grootste milieu-impact is naar verwachting medio 2012 afgerond. Voor de overige productgroepen eind 2012. Eind 2011 worden er resultaten verwacht uit in te zetten acties rond de andere drie hoofdlijnen. Medio 2013 vindt een beoordeling plaats van de implementatie van de aanbevelingen en adviezen van het hierboven genoemde advies van juni 2011.
14. Voor innovatiegericht inkopen is het belangrijk om ruim voor het daadwerkelijke inkoopproces te starten met marktdialoog en -verkenningen. Dat geeft richting aan de investeringsagenda van overheid en bedrijfsleven. Een meeting point voor vraag en aanbod van duurzame innovaties wordt ingericht. De rijksoverheid heeft een dertigtal SBIR programma's gedaan, waarbij 370 contracten zijn gesloten met bedrijven die vaak een duidelijk duurzaamheidsprofiel hebben. De Rijksoverheid wil deze bedrijven graag helpen bij de marktintroductie via het "meeting point duurzaam en innovatiegericht inkopen" en door proeftuinen in te richten om nieuwe producten te testen en ze een kans te geven. Daarnaast zullen marktontmoetingen worden georganiseerd.

5: Duurzaamheid als internationale kans

15. In een open economie als die van Nederland hoort bij groene economische groei ook het bevorderen van de export. Economische diplomatie kan Nederlandse bedrijven dan ook helpen in het betreden van deze markten. Omdat het bij duurzaamheid veelal nieuwe technologieën betreft, is ondersteuning vanuit het Rijk hier extra van belang. Partijen zullen daarom de komende jaren een aantal 'groene handelsmissies' ondersteunen, die specifiek gericht zijn op Nederlandse duurzame bedrijven met exportpotentieel naar een bepaalde regio.
16. Partijen onderschrijven dat door verschillende oorzaken de voorzieningszekerheid van grondstoffen onder druk staat. Voorzieningszekerheid van grondstoffen voor de Nederlandse economie is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de bedrijven zelf. Maar de overheid heeft een rol bij economische diplomatie op het terrein van geopolitieke en handelspolitieke kwesties. Dit betreft zowel het aangaan of versterken van bilaterale relaties met landen om grondstoffentoevoer of de levering van voor ons belangrijke halffabricaten veilig te stellen, als het in stand houden van het open handelssysteem, aangezien vrijhandel cruciaal is voor Nederland als doorvoerland. Hierin past ook dat de Rijksoverheid verdere invulling geeft aan haar ambitie zoals verwoord in het Regeerakkoord om te zorgen dat Nederland voor de voorziening van energie minder afhankelijk wordt van andere landen, hoge prijzen en vervuulende brandstoffen.

17. Voor de Rijksoverheid is dit aanleiding om naast bevordering van Europees beleid ter zake ook nationale beleidsvorming te stimuleren gericht op innovatie, verbeteren hergebruik en substitutie van grondstoffen. In de Grondstoffennotitie van het Kabinet van 15 juli 2011 wordt een drietal agenda's geschetst voor oplossingsrichtingen voor de problematiek van grondstoffenschaarste. Op basis van deze agenda's worden onder ander de volgende acties uitgevoerd:
 - a. Partijen zullen voor eind 2012 een gezamenlijk programma uitwerken voor uitvoering van de grondstoffennotitie. Het gaat hierbij voornamelijk om het gebruik van grondstoffen binnen de Nederlandse economie efficiënter en duurzamer te maken door grondstofketens te transformeren, marktwerking gericht op een duurzame grondstoffenzekerheid te bevorderen en processen en producten slimmer te ontwerpen (zoals cradle to cradle). Mogelijk zullen hiervoor enkele publiek-private samenwerkingsprojecten worden opgezet.
 - b. Partijen zullen gezamenlijk de Nederlandse ervaringen en 'best practices' bij het verduurzamen van handelsketens (bijvoorbeeld Initiatief Duurzame Handel, Ronde Tafels) delen en internationale verbreding (om te beginnen binnen de EU) hiervan stimuleren, waarbij Partijen zich waar nodig inzetten voor internationale afspraken en normstelling.
 - c. Het wegnemen van regels die onnodig belemmerend werken voor duurzaam grondstoffengebruik en -beheer.
 - d. Het bevorderen van grondstoffenrotondes waarbij via een ketenbenadering en het sluiten van kringlopen (her)gebruik van grondstoffen geoptimaliseerd wordt.
18. Partijen zullen in samenwerking met maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen bezien welke mogelijkheden er zijn om in kader van de groene groei deal nadere afspraken te maken op het gebied van biodiversiteit en ondernemen en de resultaten hiervan op 13 december 2011, als de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen zijn advies aanbiedt, presenteren.
19. Partijen spreken af gezamenlijk na te gaan hoe de adviezen die de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen in december 2011 uitbrengt een vervolg kunnen krijgen. Daarbij is de intentie dat het Platform Biodiversiteit en bedrijfsleven de activiteiten van de Taskforce na december 2011 een vervolg geeft in het kader van een publiek-privaat partnerschap.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mr. J.P.H. Donner

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

VNO-NCW
Mr.B.E.M.Wientjes, voorzitter

MKB-Nederland
J.H.A.S. Biesheuvel, voorzitter

LTO Nederland
A.J. Maat

Stichting Natuur & Milieu
T. Wagenaar

Stichting Natuur- en Milieufederaties
J. Hogenboom

MVO Nederland
L.W. Lageweg, directeur

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Bijlage I Duurzaamheidsinitiatieven

Het ministerie van EL&I informeert de Tweede Kamer over de eerste ronde concrete deals die worden afgesloten tegelijk met deze Groene Groei Deal.

Deze bijlage I bevat een lijst met onder meer de Green Deals van bedrijven en sectoren waarmee gestart zal worden.

	Partijen	Onderwerp
2.	Agro-papier-chemie platform i.s.m. VNCI	Biomassastromen
3.	AkZONobel en Nyrstar	Duurzame energieproductie
4.	Amsterdam International Fashion Week	Duurzame creatieve industrie
5.	ANWB, RAI/BOVAG, NVB, SN&M, TU Eindhoven, VNA, en anderen	Koepeldeal Elektrisch Vervoer
6.	Branchevereniging Breken en Sorteren (BRBS)	Energiebesparing afvalverwerking
7.	De Groene Poort	Energieverduurzaming glastuinbouw
8.	De Groene Zaak	Verduurzaming bedrijfsleven
9.	Kruideniergroep	Grondstoffen en energie meenemen bij investeringsbeslissingen
10.	De Meerlanden en SGN	Restwarmte en CO ₂ glastuinbouw
11.	Desso en Van Gansewinkel	Duurzame verwerking tapijstroom
12.	Nederlandse Energie Coöperatie (de Windcentrale)	Windenergie
13.	Essent, Friesland Campina, Nederlandse Groen Gas Maatschappij	Biogas: kleinschalige vergisting bij zuivelbedrijven
14.	Essent ism Van Gansewinkel, Den Ouden, WUR, Control Union	Bio-energie
15.	EYE Film, Strawberry Earth, Film Start nl.	Duurzame filmproducties
16.	Federatie e-Decentraal	Decentrale duurzame energieopwekking
17.	GEO power	Diepe aardwarmte
18.	Holland Financial Center	Groene investeringsmaatschappij
19.	Green Energy Technologies en LTO	Vergisting
20.	Holland Solar	Zonne-energie
21.	Huntsman Holland	Energiebesparing krakers
22.	Elektrisch vervoer New Motion	Verschillende deals rond elektrisch rijden, focusgebieden Brabant, Friesland, Rotterdam, alsmede deal over infrastructuur elektrisch vervoer
23.	Eneco, Jaap Eden IJsbanen en diverse partners	Bio-WKK, restwarmtebenutting
24.	Kennisinstellingen en bedrijven	Onderzoek
25.	KLM	Biokerosine, catering restafvalverwerking
26.	Koppert Cress	Warmte koudeopslag
27.	Kwekerij 't Voske	Duurzame warmte uit biomassa
28.	Milgro	Gescheiden inzamelen afval
29.	MKB-Nederland	Energiebesparing MKB.
30.	MVO Nederland en partners betonketen	CO ₂ -reductie betonketen
31.	Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA)	Windenergie op zee
32.	NZO en LTO	Energieneutrale zuivelketen
33.	Platform Groen Gas en stichting Groen Gas	Groen Gas
34.	Platform microbiologie	Ontwikkeling duurzame producten afvalverwerking, gezondheid, voeding en energie
35.	Cosun	Duurzame energie en grondstoffen
36.	Shell B.V.	Warmtebenutting en ontzwalling

37.	RECRON en Stichting Innovatie Recreatie & Ruimte	Natuurlijk kapitaal
38.	Stichting Natuur & Milieu	Smart community, energiebesparing gebouwde omgeving
39.	Sublean	4-D oppervlakteontwikkeling
40.	Tata Steel	Energiebesparing
41.	Productschap Westland, LTO Westland, gemeente Westland	Biobased park, verwerking restafval en GFT
42.	HarvestaGG (Energy Farm Swifterbant)	Grasraffinage
43.	Vacumetal en BreedofBuilds	Restwarmtebenutting
44.	VNMI industrie, AvNG en andere bedrijven	Energiebesparing
45.	Byosis Group	Biogasproductie via anaërobe vergisting

Deze Green Deals zijn afgesloten onder de volgende overwegingen:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasbaar zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

Bijlage II Routekaarten

	MEE Sector	Routekaarttraject	Formele einddatum
1	Chemische industrie (MJA3 en MEE)*	Fase 1 goedgekeurd	30-06-`12
2	Glasindustrie	Volledig	30-06-`12
3	Metallurgische Industrie incl Staal en Gieterijen*	Volledig	afgerond
4	Papierindustrie**	Volledig	31-12-`12
5	Raffinaderijen	Mogelijk	
6	Suikerindustrie	Mogelijk	

	MJA3 Sector	Routekaarttraject	Formele einddatum
7	Aardappelverwerkende industrie	Deeltraject	31-12-`11
	Chemische industrie (MJA3 en MEE)*	Fase 1 goedgekeurd	30-06-`12
8	Fijn- & Grofkeramische industrie	Volledig	31-12-`11
9	Groente- en fruitverwerkende industrie	Volledig	31-12-`11
10	ICT sector	Volledig	31-03-`12
11	Koffiebranderijen	Deeltraject	31-12-`11
12	Margarine Vetten Oliën sector	Volledig	31-12-`11
	Metallurgische Industrie incl Staal en Gieterijen*	Volledig	afgerond
13	Overige Industrie – High tech bedrijven***	Deeltraject	afgerond
14	Rubber-, lijm & kunststofindustrie	Volledig	31-12-`11
15	Tapijtindustrie	Volledig	31-12-`11
16	Textielservice bedrijven	Volledig	31-12-`11
17	Textielindustrie	Volledig	31-12-`11
18	Universitair Medische Centra	Volledig	31-03-`12
19	Vleesverwerkende industrie	Volledig	31-12-`11
20	Zuivelindustrie	Volledig	afgerond
21	Afvalwaterzuivering	Volledig	31-12-`11

* Het gaat hier om één traject voor zowel MJA3 als MEE bedrijven.

** De papier- en kartonindustrie stelt een vijftal thematische routekaarten op die gefinancierd zijn uit de Innovatieagenda Energie.

*** High Tech bedrijven uit de Overige Industrie hebben een traject onder de naam FME Duurzaamheidskompas High Tech Ketens doorlopen.

Green Deal van Platform Agro-Papier-Chemie met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Stichting Dutch Biorefinery Cluster (DBC), vertegenwoordigd door mevr. Westenbroek en dhr. Luitjens.
3. Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI), vertegenwoordigd door mevr. Alma.

Hierna tezamen ook genoemd: partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

Biobased economy

De biobased economy is een economie die voor zijn energie en materialen niet meer afhankelijk is van fossiele brandstoffen, maar van groene grondstoffen. We staan aan de vooravond van een transitie waarbij alle sectoren van de samenleving betrokken zijn. In de samenleving vinden we reeds vele initiatieven die inzetten op de transitie en materialen en energie produceren op een groene, biobased manier. Door over bestaande grenzen heen te kijken, ontstaat nieuwe bedrijvigheid en optimale oplossingen voor de biobased economy.

In een biobased economy zullen nieuwe ketens ontstaan. Ketens tussen sectoren die op dit moment elkaar nog weinig raken, bijvoorbeeld agro, energie, chemie en papier. Het is voor ondernemers zoeken naar slimme routes voor biomassa, aan de hand van het cascadeprincipe. Dit betekent het intelligent gebruiken van de aanwezige functionaliteit in de biomassa.

Waarom heeft deze biobased deal een voorbeeldfunctie?

- Innovatief: de projecten dragen bij aan een verdere ontwikkeling van een biobased economy waarbij biomassa op een slimme manier toegepast wordt. Slim in die zin dat biomassa in zijn geheel gebruikt wordt voor een cascade aan producten: bio-energie, -brandstoffen, materialen zoals plastics/verf en voor voedsel.
- Duurzaam: in een biobased economy worden kringlopen gesloten. Door de ontwikkeling van bioraffinagetechnologie kunnen de waardevolle onderdelen van de biomassa 'op de markt gebracht worden' en de mineralen terug gebracht worden naar 'het veld'.
- Intersectoraal: er zijn partijen uit diverse topsectoren betrokken, agro, chemie, papier en karton, energie, logistiek en andere relevante sectoren.
- Versnelling: de projecten hebben een potentieel vliegwieleffect waardoor de biobased innovatie versneld wordt.

Platform Agro-Papier-Chemie

In het industriële Platform Agro–Papier–Chemie (APC) identificeren deze drie sectoren gezamenlijk mogelijkheden voor het maximaal verwaarden van biomassastromen. Kansrijke mogelijkheden liggen op de volgende gebieden:

- valorisatie van eiwitten uit reststromen,
- chemische bouwstoffen uit planten,
- lignocellulose als grondstof,
- mineralen kringloop sluiten,
- watervalorisatie.

Door het benutten van elkaars kennis en expertise van de eigen industriële grondstoffen, intermediaire stromen en producten, en het inzetten van gezamenlijke technologieën stelt het APC Platform businesscases op waar bedrijven mee aan de slag kunnen om die te verwezenlijken. Zodoende bouwen de Agro, Papier en Chemie sector samen aan een Biobased Economy.

Het APC-platform is verantwoordelijk voor het bijeen brengen van vertegenwoordigers uit deze drie sectoren om businesscases te formuleren. Via de samenstellende delen, Stichting DBC en de VNCI, motiveert het APC-platform de leden om deel te nemen aan de verwezenlijking van de businesscases en het bijdragen aan het definiëren en oplossen van niet-technologische knelpunten.

Het APC-platform stelt zich ten doel om aan het einde van de looptijd op 1 januari 2014 minstens zes (6) businesscases te hebben opgeleverd die door bedrijven in de drie sectoren verder zijn opgenomen in daadwerkelijke samenwerking op weg naar commercialisering ervan. Daarbij is het mogelijk dat de samenwerking verloopt via pilot- en demonstratieopstellingen. Bovendien hoopt het APC platform gerealiseerd te hebben dat de sectoren in voldoende mate elkaar weten te vinden om nieuwe samenwerkingsverbanden op te stellen om dit proces te bestendigen op weg naar de toekomst.

Tegenprestatie Rijksoverheid

1. De Rijksoverheid zal inhoudelijke en organisatorische assistentie verlenen aan het platform door het continueren van deze ondersteuning door Agentschap NL.
2. De Rijksoverheid zet zich in om onduidelijkheden rondom biobased economy wet- en regelgeving (Europees en nationaal) te verhelderen en voor consistentie te zorgen.
3. De Rijksoverheid zet zich daarnaast in voor een goed uitgerust innovatie-instrumentarium ter ondersteuning van het omzetten van potentiële business cases in commerciële initiatieven.

De bovengenoemde inzet van de Rijksoverheid sluit aan bij de topsectorenaanpak die zal worden geïmplementeerd.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens de VNCI
Dr. C. Alma

Namens het DBC
Dr. ir. A. Westenbroek

Ir. E.J. Luitjens

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

the
dutch
biorefinery
cluster

Green Deal van Akzo Nobel en Nyrstar Budel met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Akzo Nobel Industrial Chemicals BV (AkzoNobel), ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer G.J. Wijers;
3. Nyrstar Budel BV (Nyrstar), ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer F.M.I.G. Terwinghe,

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Algemene overwegingen

1. Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.
2. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
3. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
4. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
5. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

Partijen hebben daarnaast gezamenlijk het volgende vastgesteld:

1. De Nederlandse economie wordt gekenmerkt door een relatief hoge energie-intensiteit, die samenhangt met de sectorstructuur. De kosten van energie hebben daardoor een grotere weerslag op onze internationale concurrentiepositie dan die van veel andere landen.
2. Derhalve geldt dat het beperken van de kosten en/of het verbruik van energie een substantiële bijdrage kan leveren aan de economische groei en werkgelegenheid in Nederland. De gezamenlijke inzet op energiebesparing, innovatie en investeringen in duurzame energie zijn hier dan ook op gericht.
3. De Nederlandse energie intensieve industrie streeft naar een verduurzaming van haar energie-inkopen, om minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen en om CO₂ uitstoot te verminderen. Om haar internationale concurrentiepositie niet te schaden zoekt zij naar stabiele, internationaal concurrerende prijzen voor duurzame energie.

4. Als onderdeel van deze bredere aanpak heeft Energie Dialoog Nederland (EDN) in 2010, in opdracht van het ministerie van VROM, Nyrstar en AkzoNobel het project “Groene en concurrerende Energie, fase 2” begeleid. Het ministerie van Economische Zaken was actief betrokken bij dit project, dat tot doel had mogelijke arrangementen voor energie intensieve bedrijven te concretiseren. Genoemde partijen hebben in een latere fase Eneco gevraagd aan te sluiten bij het project, en de resultaten van het project hebben uitgewerkt tot de voorstellen die nu bekend staan als DAAN of Duurzame Energie Centrale (DEC). Genoemde partijen hebben de mogelijke financiële gevolgen van de voorstellen voor de overheid laten berekenen door Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN).
5. De Richtlijn Emissiehandel creëert de opening voor lidstaten om vanaf 2013 installaties van sectoren die last hebben van carbon leakage als gevolg van de hoge elektriciteitsprijzen door de introductie van het ETS (“indirect effect”), te compenseren. De Europese Commissie heeft toegezegd om in de loop van dit jaar met een voorstel voor een staatsteunregeling op dit terrein te komen.

Partijen beogen gezamenlijk te komen tot realisering van het volgende Green Deal initiatief:

Green Deal Initiatief

1. Akzo Nobel en Nyrstar zullen gezamenlijk onderzoeken of een business case voor DAAN/DEC, dat gericht is op de verduurzaming van het energiegebruik van industriële bedrijven, sluitend kan worden gemaakt. De huidige voorstellen bekend onder DAAN/DEC en de financiële evaluatie hiervan door ECN zullen als startpunt c.q. basis dienen.
2. Daartoe onderzoeken Akzo Nobel en Nyrstar ten behoeve van een positieve business case ook de mogelijkheden voor verdere energiebesparing en presenteren daarvoor medio 2012 een plan.

Tegenprestatie Rijksoverheid

1. De Rijksoverheid zal actief deelnemen en bijdragen aan het hierboven genoemde onderzoek, zodanig dat het een gezamenlijke inspanning van alle partijen betreft. Inhoudelijk zal de Rijksoverheid met name bijdragen door te onderzoeken hoe DAAN/DEC valt in te passen in bestaande regelgeving, onder andere inzake het stimuleren van duurzame energie en staatssteun.
2. De Rijksoverheid zal naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek naar de business case bezien of een vorm van ondersteuning vanuit de Rijksoverheid wenselijk is gezien de voorbeeldfunctie die de aanpak bij DAAN/DEC kan vervullen voor de verduurzaming van het energieverbruik van energie-intensieve bedrijven in de toekomst. Eventuele ondersteuning vanuit de overheid zal plaatsvinden onder de voorwaarde dat partijen, voor het volume dat zij afnemen met DAAN/DEC, afzien van eventueel aan hen toevallende carbon leakage compensatie voor dat volume.
3. Daarnaast zet de Rijksoverheid zich in voor een staatssteunregeling die maximaal bijdraagt aan een gelijk speelveld tussen bedrijven binnen de in aanmerking komende sectoren in Europa.
4. Na publicatie van de staatssteunregeling zal worden bezien of het noodzakelijk is de regeling te gebruiken, waarbij de aanpak en ervaringen van DAAN/DEC zullen worden meegenomen. Opgemerkt dient te worden dat daar thans geen financiële middelen voor beschikbaar zijn.

Nadere afspraken

1. Partijen streven ernaar uiterlijk 3 maanden nadat de Europese staatsteun regeling is vastgesteld een conclusie te formuleren.
2. Partijen zullen elkaar onverwijld inlichten indien bij de uitvoering blijkt dat er zich omstandigheden voordoen die het realiseren van het Green Deal initiatief in de weg kunnen staan. Alsdan zullen partijen nader overleggen over de verdere invulling van het Green Deal initiatief.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens AkzoNobel
dr. G.J. Wijers
CEO

Namens Nyrstar Budel BV
Dhr. F.M.I.G. Terwinghe,
Algemeen Directeur

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van Amsterdam International Fashion Week met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, allen handelend als bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: de Rijksoverheid;
2. Amsterdam International Fashion Week (AIFW), te dezen vertegenwoordigd door de directeur, de heer B. Maussen

Hierna tezamen te noemen: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
 - Partijen willen bruggen slaan in de architectuur, design en modesector in Nederland. Deze sectoren vormen de hoekstenen van de creatieve industrie en hebben de mogelijkheid om Nederland op de wereldmarkt te differentiëren met de kenmerken innovatie en het behoud van biodiversiteit.
 - Partijen willen bewustzijn ten aanzien van het behoud van biodiversiteit creëren in de architectuur, design en modesector in Nederland, door het bieden van informatie en educatie op het gebied van ondernemerschap en het behoud van biodiversiteit.
 - Partijen willen het watergebruik in de architectuur, design en modesector in Nederland terugdringen door het aanbieden van kennis over alternatieve en duurzame productiewijzen en besparingsmogelijkheden en het creëren van een innovatieklimaat voor nieuwe ontwikkelingen.
 - Partijen willen het gebruik van eindige grondstoffen terugdringen in de architectuur, design en modesector in Nederland door het aanbieden van kennis over hernieuwbare en duurzame grondstoffen en besparingsmogelijkheden en het creëren van een innovatieklimaat voor nieuwe ontwikkelingen.

- Partijen willen het gebruik van energie terugdringen in de architectuur, design en modesector in Nederland door het aanbieden van kennis over hernieuwbare en duurzame grondstoffen en besparingsmogelijkheden en het creëren van een innovatieklimaat voor nieuwe ontwikkelingen.
- Partijen willen een klimaat voor innovatie creëren door verschillende sectoren in de creatieve industrie in Nederland met elkaar in aanraking te brengen. Daarnaast faciliteren zij de samenwerking met bedrijven uit deze sectoren, de overheid en met Nederlandse kennisinstellingen.
- Partijen willen een totaalpakket aanbieden waarmee ondernemers de markt kunnen penetreren en met hun vernieuwende producten en diensten de mentaliteit van de consument kunnen veranderen.
- Partijen willen een shift initiëren naar een ecologische industrie en een relevante bijdrage leveren aan het behoud van biodiversiteit door biodiversiteitsvriendelijk ondernemerschap te stimuleren.
- Partijen willen innovatieve ondernemerschap stimuleren door middel van de organisatie van drie businessplannencompetities, het aanbieden van een (inter)nationale platform en het creëren van een publiekelijke opleidingstraject.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

AIFW organiseert in samenwerking met de Rijksoverheid 'The Dutch Field'.

'The Dutch Field' is een overkoepelend en interdisciplinaire organisatie. Deze organisatie zal drie industrie gerelateerde businessplancompetities uitzetten waarmee bewustzijn gecreëerd wordt ten aanzien van biodiversiteit en het behoud hiervan.

De wedstrijden worden uitgezet in verschillende, maar aan elkaar gerelateerde sectoren: architectuur, design en mode. Dit zijn de hoekstenen van de creatieve industrie in Nederland. Samen hebben deze sectoren invloed op de manier van leven op zowel nationaal en internationaal niveau.

De drie wedstrijden beschikken ieder over twee deelname categorieën, één categorie voor startende ondernemers en één categorie voor reeds gevestigde bedrijven/ondernemers. Ondernemers binnen deze categorieën zijn het meest innovatief en hebben de meeste kans om een succesvolle onderneming te starten.

Innovatie

Met 'The Dutch Field' stimuleert AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid innovatie door het mogelijk maken van interdisciplinaire samenwerking binnen en buiten de creatieve industrie in Nederland.

- AIFW stelt in samenwerking met de Rijksoverheid een interdisciplinaire commissie aan voor The Dutch Field. De commissie publiceert na afloop van The Dutch Field een adviesrapport op strategisch niveau betreffende de implementatie van biodiversiteitsbehoud in een cross-sectorale creatieve industrie. Voor de commissie worden benaderd:
 - **Mevrouw M.J. Oudeman** – Lid van de Executive Committee en verantwoordelijk voor Human Resources en Organizational Development bij AkzoNobel. De Wall Street Journal heeft Oudeman uitgeroepen tot één van de 'Women to Watch in Europe'.
 - **De Heer M.J. Kropff** (Kennisinstelling) – Rector Magnificus van Wageningen Universiteit en vice-voorzitter Raad van Bestuur van Wageningen Universiteit Researchcentrum.
 - **Mevrouw R. Ramakers** (Design) – Oprichtster van internationaal erkende ontwerp bureau Droog design.
 - **De Heer V. Van der Chijs** (Architectuur) – Managing Director en Partner bij OMA, tevens trekker van de creatieve industrie.
 - **Liesbeth in 't Hout** (Mode) – Partner bij vof Flinterman & in 't Hout, voormalige directrice van Amsterdam Fashion Institute, Design Academy Eindhoven en (interim) Gerrit Rietveld Academie.

- AIFW gaat 'The Dutch Field' organiseren in samenwerking met bedrijven uit de design en architectuur sectoren; Dutch Design Week en het Nederlands Architectuur Instituut. Door de interdisciplinaire organisatiestructuur zal 'The Dutch Field' de creatieve industrie bundelen en de steden Amsterdam, Eindhoven en Rotterdam verbinden.
- Door de wedstrijdtrajecten van 'The Dutch Field' elkaar te laten kruisen met netwerkbijeenkomsten en een gezamenlijke eindpresentatie, zal AIFW in samenwerking met de Rijksoverheid, bruggen slaan tussen overheid, kennisinstellingen, bedrijven en ondernemers in de verschillende sectoren en een vruchtbare bodem voor innovatie en ontwikkeling op lange termijn creëren.
Enkele voorbeelden van bedrijven / kennis- en onderwijsinstellingen die worden benaderd voor 'The Dutch Field' zijn: ABN AMRO, Amsterdam Fashion Institute, ArtEZ, Creative Cities Amsterdam Area, Design Academy Eindhoven, Droog Design, Kamer van Koophandel, Materiaalfonds, NIOO KNAW, Philips, Prensela, Sublime Magazine, Syntens, Vodafone, Wageningen Universiteit.

Ondernemerschap

Met 'The Dutch Field' stimuleert AIFW in samenwerking met de Rijksoverheid ondernemerschap door de organisatie van drie businessplannencompetities. Participanten maken hierbij kans op een totaalpakket dat hen faciliteert om succesvol te ondernemen.

- Met de wedstrijden van 'The Dutch Field' stimuleert AIFW in samenwerking met de Rijksoverheid ondernemerschap door het aanbieden van een 'totaalpakket' voor ondernemers bestaand uit: prijzengeld, een opleidingstraject, netwerk en een platform.
- Met de verschillende categorieën van de wedstrijden van 'The Dutch Field' maakt AIFW in samenwerking met de Rijksoverheid nieuwe start-ups mogelijk en worden reeds gevestigde bedrijven aangemoedigd om door te groeien.
- Met 'The Dutch Field' stimuleert AIFW in samenwerking met de Rijksoverheid economische activiteiten voor het bedrijfsleven in de creatieve industrie door het bijeenbrengen van partijen die zich willen committeren aan de competities.
- Met 'The Dutch Field' biedt AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, een publiekelijk toegankelijke opleidingstraject aan bestaande uit workshops, coaching en netwerkbijeenkomsten.
- Met de opleidingstraject van 'The Dutch Field' biedt AIFW in samenwerking met de Rijksoverheid koppeling naar onderwijsinstellingen en wordt de instroom van jong talent op de arbeidsmarkt gefaciliteerd.
- Door middel van het opleidingstraject en online platform van 'The Dutch Field' worden door AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, kennis en netwerken bijeen gebracht om versnippering tegen te gaan.

Biodiversiteit

Met 'The Dutch Field' initieert AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, een shift naar een ecologische economie.

- Met de opleidingstraject van 'The Dutch Field' biedt AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, kennis en informatie aan over 'wat biodiversiteit is' en 'hoe deze behouden kan worden'.
- Met het platform en daartoe behorende zichtbaarheid van 'The Dutch Field' faciliteert AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, een mentaliteitsverandering van de consument door het creëren van bewustzijn en het faciliteren van kansrijke ondernemers.
- Door middel van de businessplancompetities, het opleidingstraject en het aangeboden prijzenpakket van 'The Dutch Field' stimuleert AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, activiteiten die een bijdrage leveren aan het behoud van biodiversiteit.
- Met het opleidingstraject en online kennis aanbod van 'The Dutch Field' wordt door AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, kennis over het onderwerp biodiversiteitsbehoud in de creatieve sector een platform gegeven en openbaar toegankelijk gemaakt.

Internationale differentiatie

Met 'The Dutch Field' zal AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, de Nederlandse creatieve industrie op de wereldmarkt differentiëren met de kenmerken innovatie en het behoud van biodiversiteit.

- Met het platform van 'The Dutch Field' bestaand uit evenementen, een online platform en gebundelde PR & communicatie biedt AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, de Nederlandse creatieve industrie de mogelijkheid om zich internationaal te profileren.
- Door middel van de gezamenlijke doelstelling 'biodiversiteitsbehoud' in de wedstrijdtrajecten van 'The Dutch Field' biedt AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, de Nederlandse creatieve industrie de mogelijkheid om zich internationaal te onderscheiden met een verdergaande visie op verduurzaming.
- Door het betrekken van een omvangrijk en cross-sectoraal netwerk wordt de internationale erkenning van 'The Dutch Field' en betrokken partijen gefaciliteerd door AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid.
- Door het stimuleren van interdisciplinaire samenwerking en innovatie als ook gebundelde communicatie zal AIFW, in samenwerking met de Rijksoverheid, voor de creatieve industrie van Nederland een tastbare identiteit creëren waarin Nederland zich als land internationaal kan onderscheiden als 'innovatief, creatief en bewust van biodiversiteit'.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid stelt binnen de relevante wettelijke kaders en ter ondersteuning van the Dutch Field een financiële bijdrage beschikbaar voorzover deze bijdrage strookt met de toepasselijke staatssteunregels, conform de reeds gerealiseerde subsidieaanvraag.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens Amsterdam International Fashion Week
Bart Maussen – Directeur

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

**AMSTERDAM
INTERNATIONAL
FASHION
WEEK**

Green Deal Elektrisch vervoer

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Federatie Holland Automotive, ANWB, BOVAG, Energie-Nederland, Stichting Natuur & Milieu, Netbeheer Nederland, RAI Vereniging, Technisch Universiteit Eindhoven (mede namens Technische Universiteit Delft en Universiteit Twente), Vereniging DOET, Vereniging Nederlandse Gemeenten, ICT-Office, Vereniging van Nederlandse Autoleasemaatschappijen en de Nederlandse Vereniging van Banken.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. Het kabinet ziet elektrisch rijden als belangrijke ontwikkeling die verschillende beleidsdoelen kan bevorderen: het beperken van (lokale) luchtverontreiniging en geluidhinder, het tegengaan van klimaatverandering en het bevorderen van energiebesparing en duurzame bedrijvigheid. Het kabinet is van mening dat Nederland bij uitstek geschikt is voor (het testen met) elektrisch rijden. Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen zien commerciële kansen in een zich snel ontwikkelende mondiale markt. Het plan van aanpak 'Elektrisch Rijden in de versnelling' beschrijft hoe Nederland de komende periode verder kan uitgroeien tot internationaal aansprekend (test)land voor elektrisch rijden.
6. Het plan van aanpak 'Elektrisch Rijden in de versnelling' zal de komende jaren wellicht zo nu en dan bijgesteld moeten worden op basis van onverwachte ontwikkelingen, maar biedt vooralsnog een goed handvat om het elektrisch rijden in Nederland te bevorderen.
7. Een 'overkoepelende' green deal op het gebied van elektrisch rijden is noodzakelijk om te bewaken dat kennis en ervaringen van de vele activiteiten en specifieke green deals, afgebakend naar regio en inhoudelijk, zo goed mogelijk worden gedeeld.

Afspraken

Green Deal initiatief

1. Partijen zetten zich in voor de ontwikkeling van Nederland als aantrekkelijk land voor elektrische mobiliteit, langs de hoofdlijnen van het “Plan van Aanpak elektrisch rijden”. Partijen bevorderen, elk vanuit de eigen positie en rol, dat Nederland in 2015 tenminste 15.000-20.000 elektrische auto's telt, met een voldoende dekkend netwerk van goed werkende laadinfrastructuur en dienstverlening daar omheen. Een duidelijk afsprakenstelsel omtrent laden, verrekenen en betalen is belangrijk om de komende jaren te komen tot een versnelling in de invoer en het gebruik van elektrische voertuigen.
2. Partijen vervullen een ambassadeurs- en voortrekkersrol op het gebied van elektrisch vervoer in Nederland.
3. Partijen zetten zich in voor het verzilveren van het verdienpotentieel op het gebied van elektrisch rijden.
4. Partijen nemen deel aan het Formule E-team (FET), de motor achter de promotie van elektrisch rijden in Nederland. De huidige partijen verwelkomen nieuwe partijen die een aantoonbare meerwaarde hebben bij het verder ontwikkelen van elektrisch vervoer in Nederland. De partijen komen minimaal vier keer per jaar bijeen.
5. Het FET bespreekt de voortgang op het gebied van elektrisch rijden in Nederland en brengt zwaarwegende adviezen uit aan de overheid en andere stakeholders over aspecten van elektrisch rijden. Het FET inspireert partijen om samen te werken aan (creatieve) oplossingen voor problemen die zich aandienen. De voortgang wordt gemonitord aan de hand van objectieve criteria die worden vastgesteld door het FET. Het FET kan besluiten uit eigen kring tijdelijke werkgroepen in te stellen om agendapunten voor te bereiden of zaken uit te diepen.
6. Om het plan van aanpak ‘Elektrisch Rijden in de versnelling’ voortvarend te kunnen uitvoeren, wordt een slagvaardige Taskforce ingesteld, bestaande uit plusminus vijf personen, grotendeels afkomstig van FET-leden. De taskforce dient te beschikken over ruime expertise op het gebied van voertuigen, opladen, betalen, dienstverlening, overheidsaangelegenheden en lokale/regionale pilots.
7. Partijen dragen de (tussen)resultaten op het gebied van elektrisch rijden in Nederland uit naar relevante bedrijven, sectoren en overheden, met als doel de gehele markt te inspireren en mee te krijgen en nieuwe projecten te identificeren. Hiertoe organiseert het FET onder andere een jaarlijks congres met medewerking van de betrokken partijen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

1. De rijksoverheid zal de ontwikkeling van elektrische mobiliteit bevorderen met de middelen die haar ten dienste staan, die in hoofdlijnen in het plan van aanpak staan vermeld.
2. De overheid zal het FET advies vragen over belangrijke vragen rond elektrisch rijden.
3. De overheid zal het FET faciliteren met een deskundig en slagvaardig secretariaat.
4. De overheid levert de expertise op het gebied van overheidsaangelegenheden voor de Task Force, faciliteert de Task Force met een secretaris en neemt binnen de relevante wettelijke kaders en voor zover deze bijdrage strookt met de toepasselijke staatssteunregels de kosten op zich van de voorzitter van de Task Force (ambtelijke bezoldiging naar rato van de omvang van de taakopdracht).
5. De overheid neemt de organisatie en de kosten op zich van het jaarlijkse congres dat onder auspiciën van het FET zal plaatsvinden, binnen de relevante wettelijke kaders en toepasselijke staatssteunregels.

Partijen spreken de intentie uit deze gezamenlijke aanpak ten uitvoer te brengen.

Partijen zullen elkaar onverwijld inlichten indien bij de uitvoering blijkt dat er zich omstandigheden voordoen die het realiseren van het initiatief, de tegenprestatie en/of de gezamenlijke aanpak in de weg staan. Alsdan zullen partijen nader overleggen over de verdere invulling van de afspraken.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Federatie Holland Automotive
F.L.M. Welschen

ANWB
G.H.N.L. van Woerkom

BOVAG
G.J.L.M. Vermeer

Energie-Nederland
H. Alders

Stichting Natuur en Milieu
W. Koole

Netbeheer Nederland
B.I.M. van der Cammen

RAI Vereniging
H. de Boer

3TU (Technische Universiteit Eindhoven, TU Delft en universiteit Twente)
M. Steinbuch

Vereniging DOET
R.Steinmetz

Namens de VNG
E. Wiebes, wethouder Amsterdam

ICT Office
S. Roelofs

Vereniging van Autoleasemaatschappijen
R. Hemerik

Nederlandse Vereniging van Banken
B. Staal

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van Branchevereniging Breken en Sorteren met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. De Branchevereniging Breken en Sorteren BRBS Recycling, vertegenwoordigd door haar voorzitter de heer J. Schuttenbeld.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

- Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.
1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
 2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
 3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
 4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
 5. Bij verduurzaming van de samenleving is een switch naar een circulaire organisatie van belang. Dit betekent in concreto een belangrijke rol voor recycling. Recycling leidt tot energiebesparing, besparing van grondstoffen, reductie van CO₂ en werkgelegenheid (green jobs).

De Green Deal bestaat uit de volgende afspraken:

1. MKBA

Green Deal initiatief

BRBS Recycling wenst een meerjarenafpraak met de rijksoverheid te sluiten. Voorafgaand daaraan wenst BRBS Recycling een pre-MJA fase waarin voor partijen, overheid en bedrijfsleven, duidelijkheid gegeven kan worden over de maatschappelijke kosten en baten, die recycling met zich meebrengt. Hiermee kan namelijk voor beide kanten zowel de overheid alsook het bedrijfsleven duidelijk verkregen worden, welke rol de partijen moeten krijgen bij de realisering van een substantiële energiebesparing. Deze pre-MJA fase is noodzakelijk aangezien het niet alleen gaat

om energiebesparende maatregelen bij individuele bedrijven, maar juist om de realisatie van meer recycling, waarmee substantieel veel energie bespaard kan worden. BRBS Recycling wil voor deze fase een MKBA studie *Recycling* laten doen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De rijksoverheid stelt binnen de relevante wettelijke kaders en ter ondersteuning van deze MKBA een financiële bijdrage van maximaal € 10 000 beschikbaar voorzover deze bijdrage strookt met de toepasselijke staatssteunregels. Daartoe zal de Branchevereniging Breken en Sorteren BRBS Recycling een aanvraag indienen, vergezeld van een projectplan. Na afronding van deze MKBA kunnen partijen de mogelijkheden voor een meerjarenafpraak nader verkennen, onder de voorwaarde dat de MKBA zal resulteren in een positief resultaat.

2. Vergassing van biogeen afval, restwarmtebenutting

Green Deal initiatief

Baetsen Recycling BV wil in samenwerking met de Technische Universiteit Eindhoven een project realiseren, waarbij sorteerresidu (deels biogeen) wordt verwerkt in een vergassingsinstallatie met een hoog E-rendement. De warmte die hierbij geproduceerd wordt, kan vervolgens worden geleverd aan een nieuw te bouwen woonwijk van 4000 woningen in de gemeente Veldhoven. De woonwijk is gepland in de nabijheid van Baetsen Recycling. Knelpunt is onder andere aarzeling bij plaatselijke bestuurders.

Tegenprestatie Rijksoverheid

Het ministerie van EL&I kan de relevante partijen bij elkaar brengen met als doel om de aarzeling bij de lokale bestuurders weg te nemen. Zo kunnen de ervaringen die het Rotterdam Climate Initiative op het terrein van restwarmte benutting heeft, worden gedeeld. EL&I kan contact tussen deze partijen faciliteren.

3. Vergistingsinstallatie uit afval ten behoeve van groen gas voor stadsbussen

Green Deal initiatief

ARN Recycling wil een vergistingsinstallatie bouwen, waarmee gas wordt geproduceerd ten behoeve van stadsbussen. Een en ander past in het Nijmeegse Energie Convenant, in de klimaatdoelstellingen van de provincie Gelderland én in die van de Stadsregio Arnhem - Nijmegen. In totaal gaat het om een vergistingsinstallatie van 70.000 ton waarmee tussen de 6,3 tot 9,1 Miljoen m³ groen gas kan worden opgewekt.

Knelpunt is onder andere het verkrijgen van krediet. Banken achten in dit geval het risico te groot, met name doordat afvalleveranciers voorkeur hebben voor kortlopende contracten. Garantstelling is daarom een noodzaak. Deze zou € 15 miljoen bedragen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

Het ministerie van EL&I kan de relevante partijen – ARN Recycling, vertegenwoordigers van afvalleveranciers, en de betrokken banken – bij elkaar brengen met als doel om partijen te bewegen contracten met langere termijnen overeen te komen waardoor het risicoprofiel van bedoeld project verbetert en financiering alsnog kan worden gerealiseerd. In samenhang daarmee kan worden bezien of als sluitstuk een zekere mate van subsidiëring in een nog nader te bepalen vorm vanuit de rijksoverheid noodzakelijk is, voorzover deze strookt met de toepasselijke staatssteunregels.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens de BRBS Recycling Branchevereniging Breken en Sorteren
De heer J. Schuttenbeld, voorzitter

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van De Groene Poort met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna te noemen: Rijksoverheid;
2. Een groep agrarische bedrijven, verenigd in het samenwerkingsverband De Groene Poort, vertegenwoordigd door de heer Anne Douwe van der Zee, als ondernemer en werknemer van de Groene Poort, verder te noemen: Groene Poort.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk de volgende algemene zaken vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïdentificeerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. De glastuinbouwsector heeft als ambitie klimaatneutrale teelt in nieuwe kassen vanaf 2020. Kas als Energiebron is het innovatie- en actieprogramma van het Productschap Tuinbouw, LTO Glaskracht Nederland en het Ministerie van EL&I voor het bereiken van een krachtige klimaatneutrale glastuinbouw. Binnen het programma wordt aantoonbaar succesvol gewerkt aan ondernemerschap, het bereiken van duurzaamheidsdoelen en innovatieve oplossingen. Middels de green deals wordt met koplopers gewerkt aan het oplossen van knelpunten en het pakken van kansen en wordt innovatie en ontwikkeling in de glastuinbouw gestimuleerd.
6. Bio-energie en CO₂ zijn twee van de transitiepaden binnen het programma Kas als Energiebron, voor het bereiken van een krachtige klimaatneutrale glastuinbouw. Daarnaast wordt in het programma samenwerking op energiegebied in clusters en netwerken gestimuleerd. Bio-energie vanuit lokaal beschikbare biomassa kan in potentie de energievraag van 10% van de glastuinbouw invullen. Planten hebben CO₂ nodig voor een optimale groei. Traditioneel wordt in de glastuinbouw de CO₂ verkregen uit de rookgassen van gasgestookte ketels en WKK's. Naarmate de glastuinbouw meer duurzame energie gaat gebruiken neemt de behoefte aan externe CO₂-bronnen toe.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

Het project “Groene Poort” is een vernieuwend samenwerkingsverband tussen één glastuinbouwonderneming en vijf Zeeuwse agrariërs. Het project beoogt de productie en het gebruik van groen gas, CO₂ en water uit vergisting van plantaardig restmateriaal. Daarnaast wordt bio-ethanol geproduceerd uit biogas (dit maakt onderdeel uit van het biobased economy initiatief binnen de green deal met de provincie Zeeland).

Doel is een jaarlijkse biogasproductie van 31,5 mln. m³, waarvan 21 mln. m³ groen gas gemaakt wordt. De jaarlijks ca 28,8 mln. kg zuivere CO₂ die uit dit proces vrijkomt, wordt benut door het glastuinbouwbedrijf en geleverd aan een naastgelegen glastuinbouwgebied.

Hiermee gaat het glastuinbouwbedrijf ca 80% fossiele energie besparen en ca 80% duurzame energie gebruiken en wordt ca 8 mln. m³ groen gas aan het net geleverd. Daarnaast komt er door de CO₂-levering in het naastgelegen glastuinbouwgebied nog ca 5 tot 8% energiebesparing.

Middels de waterzuivering wordt ook het fosfaatrijke struviet geproduceerd. Deze meststof kan niet in Nederland worden afgezet, omdat het geen wettelijke erkenning heeft.

De betrokken bedrijven zullen actief kennis en ervaring delen die met het project wordt opgedaan.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid heeft de kennisontwikkeling voor de CO₂-buffer reeds gefinancierd en het onderzoek naar de gefilterde fractie, eis vanuit de vergunningverlener, grotendeels gefinancierd.

De Rijksoverheid ondersteunt de tracévergunningen met inhoudelijke expertise. Het Rijk ondersteunt de vergunning voor de CO₂-buffer met inhoudelijke expertise en regievoering met meerdere bevoegde instanties.

De Rijksoverheid is deskundig bemiddelaar voor de financiering.

De Rijksoverheid maakt eigen gebruik van groen gas door het glastuinbouwbedrijf binnen de SDE+ mogelijk. Het budget en de systematiek van de SDE+ blijven ongewijzigd. Green Deal-projecten krijgen geen voorkeursbehandeling in de SDE+.

De Rijksoverheid heeft een onderzoek uitgezet naar de mogelijkheid van een aparte categorie voor struviet in de meststoffenwet en de voorwaarden daarbij. Op basis van het onderzoeksadvies zal vervolgens besluitvorming plaatsvinden.

Slotbepalingen

Partijen spreken de intentie uit dit initiatief en de tegenprestatie ten uitvoer te brengen. Partijen zullen elkaar onverwijld inlichten indien bij de uitvoering blijkt dat er zich omstandigheden voordoen die het realiseren van de afspraken in de weg kunnen staan.

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens De Groene Poort
De heer A.D. van der Zee

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van het duurzame ondernemersplatform De Groene Zaak met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de Minister van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, allen handelend als bestuursorgaan, hierna te noemen: de Rijksoverheid;
2. Het duurzame ondernemersplatform De Groene Zaak, te dezen vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer drs. M. van Rijn

Hierna te noemen: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. Met de Green Deal aanpak en het realiseren van concrete projecten versnelt de Rijksoverheid het proces van verduurzaming. De Groene Zaak is blij met de openingen voor verduurzaming die de Rijksoverheid biedt en vertrouwt er op dat deze goede stap een slagvaardig vervolg krijgt. De Groene Zaak zal in het vervolg samen met de Rijksoverheid blijven werken aan het realiseren van deze en structurele maatregelen die moeten leiden tot verduurzaming van de economie. De Groene Zaak en de Rijksoverheid zullen onderstaande maatregelen aan de hand van concrete projecten uitwerken en toepassen.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Het duurzame en innovatieve ondernemersplatform De Groene Zaak heeft in haar uitgave “Green Deal Energie: noodzaak tot structurele maatregelen” nuttige aanbevelingen gedaan die als basis dienen voor deze Green Deal verklaring. In die uitgave zijn ook de tegenprestaties van De Groene Zaak opgenomen, waarvan in deze verklaring een samenvatting is uitgewerkt. De Groene Zaak wordt beschouwd als een koploper op het gebied van verduurzaming en geeft veel aanknopingspunten voor de Green Deal gedachte dat groen en economische groei samen kunnen gaan. Met de Groene Zaak is overeengekomen om de volgende aanbevelingen op te nemen en verder uit te werken:

1. Energiesector

Om de doelstelling van 14% duurzame energie in 2020 te halen investeert het duurzame bedrijfsleven in windenergie op zee en op land, zonne-energie, aardwarmte, de biobased economy en energie efficiency. Het innovatieve duurzame bedrijfsleven investeert in:

> Uitrollen duurzame decentrale energie-opwekking

In Nederland is er een enorme potentie voor decentrale duurzame energieopwekking en energiebesparing. Die potentie wordt optimaal verzilverd als er gebruik wordt gemaakt van het volledige scala aan bewezen technieken, en van energieopwekking door zowel particulieren (VVE's) als lokale energie-coöperaties. Diverse Nederlandse marktpartijen leveren hiervoor state-of-the-art oplossingen.

Voorbeelden: We Generate, het door de Stichting Doen, de Natuur- milieufederaties en Tendris opgerichte energiebedrijf, ontwikkelde standaardenergiepakketten voor energiebesparing en voor de opwekking van energie thuis. Door samenwerking met een groene energieleverancier is het mogelijk klanten direct groene energie te leveren en eventuele tekorten of overschotten aan opgewekte energie op te vangen. We Generate heeft inmiddels twee pilots succesvol afgerond en staat aan de start van opschaling naar circa 100.000 woningen in 2015. Zoneco Energy BV wil het voor burgers mogelijk maken om zelf energie op te wekken in een energiepark door een grootschalige installatie van PV-panelen. Met 800 geschikte locaties is het mogelijk om 3200 MW zonne-energie op te wekken met een optimale burgerparticipatie.

> Opschalen van bio-energie

Het opschalen van (bij)stook van (getorreficeerde) biomassa kan snel en grootschalig een enorme bijdrage leveren aan het halen van de Nederlandse doelstelling op het gebied van hernieuwbare energie. Biomassa kan (onder randvoorwaarden) worden ingezet voor de elektriciteitsopwekking in bestaande kolencentrales, maar ook een bijdrage leveren aan de verduurzaming van andere industriële sectoren, zoals de staal- en cementindustrie.

Voorbeelden: Eneco plant een nieuwe biomassa-energiecentrale in Delfzijl, goed voor een jaarlijkse productie van 400 GWh ofwel 125.000 huishoudens. De input bestaat uitsluitend uit 300-350 kton biomassa die wordt aangevoerd over weg en water of per spoor. Op het Ecopark Waalwijk, op korte afstand van de productielocatie van DESSO in Waalwijk, zal een installatie voor biomassavergisting worden ontwikkeld. Eneco, HOST en DESSO en de gemeente Waalwijk gaan deze uitdaging gezamenlijk aan. Dit model biedt mogelijkheden voor een zeer groot deel van de bedrijven of bedrijventerreinen. In termen van duurzaamheid is er sprake van een reductie van CO₂-uitstoot in Waalwijk van 5000 ton per jaar. Na opschaling voor geheel DESSO is in potentie 40.000 ton CO₂-reductie mogelijk. Bij verdere uitbreiding in de Nederlandse industrie is bij 10% omzetting naar duurzame energie (111 PJ) een reductie van circa 14.000.000 ton CO₂ haalbaar.

> Uitbouwen torrefactietechnologie

Nederland kan internationaal een leidende rol gaan spelen in de torrefactie-technologie en de opschaling van biomassa-supplyketens. Op deze manier kan een uiterst concurrerende exportpositie worden opgebouwd in de markt voor torrefactietechnologie, die binnen 5 jaar geschat wordt op meer dan 500 miljoen euro per jaar.

Voorbeeld: De demonstratiefabrieken van Topell Energy en Stramproy, ECN, het biomassaplatform van de Rotterdamse haven en het biomassa-handelsinitiatief van het Holland Financial Center dragen nu al bij aan de positionering van Nederland als 'hub' in de technologieontwikkeling, productie en aanvoer van (getorreficeerde) biomassa.

Maatregelen

- De Groene Zaak constateert dat het doorleveren van decentraal opgewekte elektriciteit koste belemmerend uitwerkt vanwege de generieke transporttarieven die daarvoor in rekening worden gebracht. Introductie van intelligente netten en toename van lokale elektriciteitsopwekking kunnen veranderingen teweeg brengen in de elektriciteitsvoorziening en de belasting van de netten. In dat licht is het denkbaar dat op termijn een aanpassing van de tariefstructuur wenselijk wordt. Gedurende de periode van uitvoering van de proeftuinen betreffende intelligente netten zal dit nader worden bezien.
- De bestaande salderingsmogelijkheden voor zelflevering van duurzame energie wordt verbreed naar verenigingen van eigenaars. De Elektriciteitswet zal op dat vlak worden verruimd. Daarmee komt het kabinet tegemoet aan de Tweede Kamer-motie van lid Jansen.

2. Industrie en agro-industrie

Het innovatieve duurzame bedrijfsleven investeert in de industrie en agro-industrie in energiebesparing en een CO₂ reductie van 30% in 2020.

> Concepten voor hergebruik industriële restwarmte

Gebruik van industriële restwarmte voor levering van warmte aan huishoudens en bedrijven heeft een enorme potentie. De businesscase bestaat uit het koppelen van relatief waardeloze warmte voor de industrie en elektriciteitscentrales aan waardevolle warmte voor huishoudens, kantoren en bedrijvigheid.

Voorbeeld: het gebruik van restwarmte in Zuid-Holland-Zuid. Alleen al in het Botlekgebied is circa 2000 MW industriële restwarmte beschikbaar, voldoende om te voorzien in de energiebehoefte van bijna 1000 hectare glastuinbouwbedrijven en 195.000 woningequivalenten. De bouw van een nieuw warmtenet/uitbreiding van het bestaande warmtenet kan het aandeel duurzame energie in de gehele regio vergroten met 14% in 2020. De hoge investering in infrastructuur met een lange levensduur en een lange terugverdientijd levert een stabiele investering op voor bijvoorbeeld pensioenfondsen.

> Hernieuwbare energie door technologische innovaties

Diverse Nederlandse marktspelers lopen voorop als het gaat om duurzame technologieën, zoals de bouw en ontwikkeling van hoogrendementsgasturbines en getijdenstroomturbines of de verduurzaming van olieopslagterminals. En deze technieken worden toegepast door koplopers op het gebied van het opwekken van de eigen energie.

Voorbeelden: EECT ontwikkelt hoogrendement-biogasturbinegeneratoren die een betrouwbaar en kostenefficiënt alternatief zijn in de mix van duurzame technieken. Tocado maakt complexe apparatuur om duurzame energie op te wekken op basis van vrije-waterstroming (zoals de getijden). De wereldwijde potentie voor de technologie van Tocado kan slechts dan tot wasdom komen indien er een duidelijke opschaling aangetoond kan worden in de thuismarkt, zowel in projectgrootte (opgesteld vermogen) als in turbinegrootte. Onder de juiste randvoorwaarden is een opgesteld vermogen van 200 MW realiseerbaar in de komende vijf jaar.

> Brede introductie van 'performance-based consumption'

Tal van Nederlandse marktpartijen hebben duurzame concepten ontwikkeld die niet langer uitgaan van eigendomsoverdracht, maar van gebruiksrecht ('lease'). Daardoor is een aanzienlijke besparing van grondstoffen en energie mogelijk, naast een verlaging van de kosten voor de eindgebruiker met 25%.

Voorbeeld: InterfaceFLOR investeert via een leaseconcept in het terughalen en recyclen van project tapijt (garens en backing). Dit levert een zeer significante reductie van de 'embodied energy' op, energie die normaliter elders in de keten wordt toegevoegd. Ahrend heeft een concept ontwikkeld waarbij 'zitten' wordt verkocht in plaats van 'meubilair'.

> *Energiebesparing door efficiëntere bedrijfsprocessen*

Volgens onderzoek is door een versnelling in het efficiënter maken van bedrijfsprocessen op korte termijn 10% energiebesparing mogelijk.

Voorbeeld: Pensioenfonds PGGM realiseerde een besparing van 75% op het elektriciteitsverbruik van ICT-werkplekken door een slimme combinatie van het nieuwe werken, energiebesparende maatregelen en investeringen in nieuwe - maar minder - apparatuur en meer software. De investering hiervan is binnen 24 maanden terugverdiend, zonder rekening te houden met de vermeden investering in extra energietoevoer. Een soortgelijke businesscase realiseerde PGGM voor zijn rekencentrum.

> *Energiebesparing en CO₂-reductie landbouw*

Er is unieke expertise voorhanden op het gebied van de vergisting van varkensmest tot schoon biogas. Met deze nieuwe techniek kan het mestprobleem van de Nederlandse varkenshouderij kosteneffectief opgelost worden. Ook de glastuinbouw heeft een enorme potentie. 'De kas van energieverlinder naar energieverancier'.

Voorbeelden: Lemnis Lighting heeft met een aantal koplopers in de glastuinbouw geëxperimenteerd met ledverlichting als vervanger van de conventionele SON-T-verlichting. In drie jaar tijd is de agro-ledtechnologie doorontwikkeld en marktrijp gemaakt voor de glastuinbouw. Door de inzet van de gelaagde teeltmethode (met toepassing van led tot 1 meter hoogte boven het gewas) kan er efficiënter gebruik gemaakt worden van het volume van de kas. In de praktijk is inmiddels gedemonstreerd dat in een lage kas tot vijf teeltlagen kunnen worden gerealiseerd. Dit betekent een enorme energie- en milieuwinst en een duurzame oplossing voor het overmatige en energie-inefficiënte gebruik van kunstlicht in Nederland. AgriPure ontwikkelt in samenwerking met Wageningen UR een nieuwe technologische oplossing die naar schatting 730 miljoen m³ groen gas per jaar gaat opleveren.

Maatregelen

- De Groene Zaak vraagt aandacht voor het invoeden van groen gas uit mestvergistingsinstallaties op het landelijke aardgasnet. Dat kan de groen gas productie verder stimuleren. Indien het regionale gasnetwerk niet voldoet omdat te grote volumes worden aangeboden, zal de Rijksoverheid zorgen voor contact tussen deze producenten en Gas Transport Services dat verantwoordelijk is voor het landelijke net.
- Gunningscriteria bij duurzaam inkopen door de overheid worden thans gebaseerd op de aanschafkosten. De Groene Zaak pleit voor een kostenafweging op basis van levensduurkosten. Staatsecretaris Atsma heeft in een brief van 24 juni 2011 aan de Tweede Kamer laten weten deze en een tiental andere aanbevelingen over te nemen (dit in reactie op een gezamenlijk advies van De Groene Zaak, MVO Nederland, VNO-NCW, MKB Nederland en het NEVI).
- Belemmeringen voor warmteprojecten die samenhangen met aansluiting van de gebouwde omgeving zoals waardering van warmte in energielabels, aansluitplicht, verrekening van kosten over aangesloten woningen/gebouwen zullen worden ingebracht en opgepakt in een breed Warmte-overleg (projectontwikkelaars, woningcorporaties, consumentenorganisaties, gemeenten en warmtesector) geïnitieerd door de Minister van BZK. Hier kunnen deze belangrijke aspecten van verduurzaming van de warmtevoorziening op een coherente en consistente wijze worden geadresseerd. Vanuit het Warmte-overleg zullen oplossingen voor deze belemmeringen worden ontwikkeld.

3. Gebouwde omgeving

De Groene Zaak wil voor 2020 een energiebesparing van 30% realiseren in de bestaande voorraad gebouwen. Dit zijn woningen, kantoren en utiliteitsbouw. De bouw- en installatiesector staat klaar om deze gebouwen te renoveren en energiezuinig te maken en wil hiervoor risicodragend investeren in:

> **Hernieuwbare energie en energiebesparing door inzet van nieuwe technieken**

Nederlandse marktpartijen lopen voorop in het ontwerpen en realiseren van gebouwen vanuit klimaatprincipes (optimaal gebruik maken van zonlicht, -warmte, wind en water) en met gebruikmaking van herbruikbare materialen. Dit geldt zowel voor nieuwbouw als voor renovatie van bestaande bouw (woningcorporaties, kantoorcomplexen). Hier liggen grote kansen voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving en een enorm potentieel aan energiebesparing.

Voorbeeld: Unica realiseert samen met Eneco een WKO-systeem dat zorg draagt voor verwarming en koeling van 1200 woningen en 3300 m² commerciële ruimten op locatie De Sniep in Diemen. De bewoners betalen voor hun woning iets meer dan voor een traditionele woning. Deels verdienen ze dit terug doordat de gasprijs in de toekomst harder zal stijgen dan de prijs die zij betalen voor hun warmte. Deels is het een vergoeding voor een woning met meer comfort: vloerverwarming, vloerkoeling, ruimtewinst (geen radiatoren) en een gezonder en behaaglijker binnenklimaat.

> *Energiebesparing door innovatieve contractvormen/oplossen van de split incentive*

Er wordt in de markt volop geëxperimenteerd met innovatieve contractvormen die een antwoord vormen op het probleem van de split incentives in de gebouwde omgeving.

Voorbeeld: Triodos Vastgoedfonds heeft een nieuw soort huurcontract ontwikkeld waarbij het energierisico bij de investeerder komt te liggen. Hiermee wordt het probleem van de split incentive omzeild. Normaliter betaalt de huurder de energierekening zelf. In deze nieuwe contractvorm betaalt de verhuurder, het Triodos Vastgoedfonds, de kosten voor het energieverbruik. Hierdoor wordt het voor gebouweigenaren interessant om te investeren in besparingsmaatregelen, omdat zij ook profiteren van de investering in energiebesparing. De huurder profiteert door voor langere termijn een vaste prijs voor water, licht, verwarming en koeling af te spreken.

> *Energiebesparing door nieuwe netwerken*

Er is (lokaal) al veel ervaring met vernieuwende instrumentaria om woningeigenaren/VVE's aan te zetten energiebesparende maatregelen door te voeren.

Voorbeeld: Ecofys ondersteunde met advies en begeleiding de renovatie van honderden Amsterdamse woningen in het project 'Landlust' van Eigen Haard (nu energielabel A); Metapart (onderdeel van Eneco) is de installateur van dit project, waarin van meet af aan zeer intensieve communicatie met de bewoners plaatsvindt. En in Amersfoort realiseren particuliere eigenaren in VVE-verband samen met De Alliantie Beheer een ambitieus project om van energielabel G naar A te komen.

Maatregelen

- Er treden op het gebied van ruimtelijke ordening belemmeringen op bij de realisering van duurzame energieprojecten. De Crisis- en Herstel Wet zal zoals eerder door het kabinet aangekondigd een definitief karakter krijgen. Via het programma Eenvoudig beter zet het kabinet in op reductie van complexiteit, flexibiliteit en versnelling van ruimtelijke procedures. In dit kader richt de nieuwe Wet Omgevingsrecht zich op een betere samenhang tussen de verschillende onderdelen van het omgevingsrecht en de mogelijkheid van een actieve, gebiedsgerichte aanpak. De wet zal een vergaand vereenvoudigd en gebundeld omgevingsrecht als geheel neerzetten, dat niet alleen de knelpunten van vandaag oplost, maar ook een goede wettelijke basis biedt voor de maatschappelijke opgaven van morgen. Voorjaar 2012 zal de Minister van I&M hiervoor een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer sturen. Door kwaliteitsnormen en het wegnemen van blokkades worden systeemoplossingen en duurzame innovatie optimaal gefaciliteerd en gestimuleerd. In overleg met De Groene Zaak wordt bezien hoe bij de herzieningsoperatie zoveel mogelijk kan bijdragen aan een versnelde verduurzaming van de economie.

- De Groene Zaak pleit voor een woonlastenbenadering in de huursector en bindende afspraken tussen overheid, bedrijfsleven en corporaties met betrekking tot 30% energiebesparing in de gebouwde omgeving. Door met een woonlastenbenadering (huur inclusief energiekosten) te werken kan de huur evenredig stijgen naarmate de energielasten dalen. Met deze aanpak wordt een oplossing gevonden voor het probleem van de zogenoemde split-incentive: de woningeigenaar, verhuurder of corporatie ontvangt geen rendement op zijn investering omdat dit zich vooral vertaalt in lagere lasten voor de huurder. Een mogelijke oplossing voor de split-incentive in de particuliere woningsector is het koppelen van de investering in energiebesparende maatregelen aan het gebouw in plaats van de eigenaar. De Minister van BZK is bereid om de woonlastenbenadering mee te nemen in de herijking van de lopende convenanten. De Minister van BZK is bereid te onderzoeken of de wet- en regelgeving kan worden aangepast die het probleem van de split incentive kan oplossen. De ervaringen van de gemeente Groningen op dit terrein zullen daarbij worden meegenomen.
- In de kantorenmarkt wordt geëxperimenteerd met innovatieve contractvormen die een antwoord vormen op de split incentive, zoals langjarige DFMBO-contracten en Energy Service Companies. De Rijksoverheid zegt toe de ontwikkeling van energiediensten in Nederland te stimuleren. Ervaringen van de Rijksgebouwendienst die kunnen bijdragen aan een verdere ontwikkeling van de ESCo-markt in Nederland, worden door de Rijksoverheid gedeeld met stakeholders.
- Warmte-koudeopslag (WKO) is een goede en veel toegepaste maatregel voor energiebesparing. Deze lokaal toepasbare techniek is onderworpen aan complexe regelgeving, waarbij er landelijk grote verschillen zijn in de interpretatie van wetten en bevoegdheden. Een oplossing die kan bijdragen aan het stimuleren van WKO in Nederland is het toepassen van 3d bestemmingsplannen: dit is nu al mogelijk en wordt verder gestimuleerd wanneer de AMvB Besluit Bodemenergiesystemen, die momenteel wordt voorbereid, in werking treedt. Het wordt hierdoor mogelijk om interferentiegebieden aan te wijzen waarvoor een masterplan ondergrond kan worden opgesteld. De AMvB is nu in procedure, inwerkingtreding is voorzien in juli 2012.

Tot slot

- Financiering van duurzame projecten is een cruciale factor in het versnellen van de verduurzaming van de economie. De Groene Zaak zal hiervoor nog concrete aanbevelingen uitwerken voor de Green Deal (op basis van haar eerder publicatie Financing Green Deals). Het Rijksoverheid zegt toe deze mee te nemen in de volgende fase van het Green Deal traject. De Groene Zaak zal naast de voorstellen in deze verklaring ook nog voorstellen doen op het gebied van mobiliteit en grondstoffen.
- De Minister van EL&I is voornemens een Groene Groei Board op te richten die als taak zou moeten krijgen om continu de aandacht op de Green Deal te houden, economische kansen te grijpen en bestaande initiatieven te monitoren.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mr. J.P.H. Donner

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens De Groene Zaak
drs. M. Van Rijn, voorzitter

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

**DE
GROENE ZAAK**
ondernemers voor een duurzame economie

Green Deal van De Kruideniergroep, Jachthaven Het Anker, Landgoed Verwolde, en DPI Value Centre met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. De Kruidenier Groep, vertegenwoordigd door Mw. C. Kool; Jachthaven het Anker, vertegenwoordigd door dhr. J. Blom; Landgoed Verwolde, vertegenwoordigd door de hoogwelgeboren heer G.J. baron van Heemstra; DPI Value Centre¹, vertegenwoordigd door de dhr. A. Brouwer.

Hierna ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

¹ DPI tekent namens een consortium bestaand uit: DPI Value Centre, AkzoNobel, DHV, One Planet Architecture institute (OPAI), Royal Haskoning, Bopp Solutions en Witteveen+Bos.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

Een belangrijke belemmering voor een verdere verduurzaming van de samenleving en hindernis voor verdere duurzame economische groei is dat de impact op en/of het gebruik van biodiversiteit niet in het economisch systeem wordt meegenomen. Voor een groot aantal bedrijven zijn gezonde ecosystemen van levensbelang. Vanuit dit belang zijn de laatste jaren verschillende (internationale) initiatieven opgezet om de relatie tussen bedrijvigheid en biodiversiteit zichtbaar te maken en waar mogelijk te moneteriseren. Voorbeelden hiervan zijn het TEEB-project (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) dat is uitgevoerd onder vlag van de VN en beoogt aandacht te richten op het economische belang van de voordelen van biodiversiteit, de groeiende kosten voor biodiversiteitsverlies en de degradatie van ecosystemen en ervoor te zorgen dat beleidsmakers en bedrijven verder gaan met het betrekken van biodiversiteit in economische besluitvorming. De Nederlandse overheid heeft het PBL, de WUR en KPMG opdracht gegeven om de algemene inzichten van het TEEB-project te vertalen in inzichten, richtlijnen en instrumenten voor beleidsmakers en bedrijfsleven in Nederland.

Zowel internationaal (bijvoorbeeld EU-biodiversiteitsstrategie) als nationaal (tussentijds advies Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen) wordt gesproken over biodiversiteitneutraal produceren (no net loss). De EU wil daar vanaf 2015 concrete stappen gaan ondernemen.

Ondertussen zijn, met hulp van verschillende NGOs en consultants, een aantal bedrijven gestart met het experimenteren met instrumenten om de voordelen van biodiversiteit en/of de druk op ecosystemen in hun investeringsbeslissingen mee te nemen. Sommigen kijken hierbij zelfs naar mogelijkheden om te produceren met No Net Loss. Wat betreft instrumenten valt te denken aan bijvoorbeeld Corporate Ecosystem Services Review (ESR) van het World Resource Institute en het World Business Council for Sustainable Development, het opnemen van de effecten van landgebruik op biodiversiteit en ecosysteemdiensten in de levenscyclusanalyse door Life Cycle Initiative van UNEP/SETAC, Ecosystem Services Benchmark van het Natural Value Initiative voor de extractive-, tabak-, voedsel- en drankindustrie, de richtlijnen van het Global Reporting Initiative, het Business and Biodiversity Offset Program (BBOP), het No Net Loss Initiatief en de Ecological Footprint van Global Footprint Network.

Deze initiatieven, en daarmee het toekennen van een economische waarde aan biodiversiteit, kunnen worden versneld door het opzetten van een Community of Practice (CoP). Een CoP is een effectieve manier om van elkaar te leren op vernieuwende thema's. De afgelopen jaren zien we de kracht van bedrijven die van elkaar leren bijvoorbeeld bij het Initiatief Duurzame Handel. Een CoP biedt deelnemers de kans op een veilige en besloten manier kennis en ervaringen uit te wisselen en zo sneller te leren om bepaalde concepten of instrumenten te implementeren. Deze kennis kan worden gedeeld met de advieswereld zodat zij sneller professionaliseren. Deelnemers kunnen gezamenlijk aangeven welke knelpunten en barrières worden ervaren en wat de overheid kan doen om deze weg te nemen.

1. **Het juiste moment:** Biodiversiteit komt steeds meer in de belangstelling (Platform Biodiversiteit IUCN/VNO-NCW), in de vroege fase van ontwikkeling vinden bedrijven te veel zelf het wiel uit, het vraagstuk is zeer urgent, een CoP past in een innovatieve netwerksamenleving en het past bij kabinetsbeleid om barrières weg te willen nemen.
2. **Centrale vragen en programmaplan:** Om de centrale vragen en koers van een CoP te bepalen, is de inbreng van de deelnemers doorslaggevend. Voordat een CoP kan worden opgestart moet bij potentiële deelnemers worden verkend welke vragen centraal zullen staan. Te denken valt aan vragen als welke instrumenten gebruikt men in voor welke fase van het besluitvorming / investeringsproces, op welke manier verzameld men data; wat is toegankelijk, up-to-date, betrouwbaar, hoe gaat men om met stakeholders etc. In een kortlopend proces wordt een helder programmaplan opgesteld waar de deelnemers zich voor bepaalde tijd aan committeren.
3. **Commitment:** Een CoP vraagt de deelnemers een eigen praktijkproject in te brengen waarover ze willen leren en hun ervaringen met anderen willen delen. Een CoP komt maandelijks een half dagdeel bij elkaar en vraagt gemiddeld een zelfde hoeveelheid voorbereidingstijd van de deelnemers per maand. Een CoP heeft meestal een looptijd van een jaar.

4. **Resultaten:** Dit zijn onder meer kennis en inzichten voor de deelnemers, duidelijkheid over belemmeringen die de overheid kan wegnemen, betrokkenheid en draagvlak bij stakeholders, professionalisering van NGOs en consultants en een publicatie.

Met ondertekening van deze Green Deal geven partijen aan interesse te hebben aan deelname aan een CoP met de werktitel Bedrijven & Biodiversiteit (B&B), mist het op te zetten programma aan hun voorwaarden voldoet. In dat geval verplichten zij zich aan een, op 1 januari 2012 te starten CoP B&B, deel te nemen. In aanloop naar deze datum zullen andere bedrijven worden benaderd zodat de CoP zal bestaan uit zo'n 15 bedrijven.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De ervaring leert dat CoPs niet vanuit de markt zelf ontstaan. Gebleken is dat een zeer divers gezelschap (verschillende sectoren, grote en kleine bedrijven etc.) een voorwaarde voor succes is. Echter veel bedrijven hebben die contacten niet. Daarom zijn alle succesvolle CoPs tot nu toe opgestart en begeleid vanuit een onafhankelijke probleemeigenaar zoals de overheid.

De overheid verplicht zich met ondertekening van deze green deal een competente procesmanager te leveren die in de loop van een beperkt aantal maanden een programmaplan voor een CoP zal ontwerpen. Onderdelen van de verkenning en het programmaplan zijn de instrumenten die de deelnemers toepassen, de centrale vragen waar deelnemers mee worstelen, de kennis die vanuit instellingen en consultants kan worden ingebracht, internationale aansluiting, financiering van de CoP.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

De Kruidenier Groep
Mw. C. Kool

Jachthaven Het Anker
dhr. J. Blom

Landgoed Verwolde
Dhr. Baron van Heemstra

DPI Value Center
dhr. A. Brouwer

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van De Meerlanden en SGN met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. De Meerlanden, vertegenwoordigd door G. de Jong;
3. SGN, vertegenwoordigd door G. Selman.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk de volgende algemene zaken vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. De glastuinbouwsector heeft als ambitie klimaatneutrale teelt in nieuwe kassen vanaf 2020. Kas als Energiebron is het innovatie- en actieprogramma van het Productschap Tuinbouw, LTO Glaskracht Nederland en het Ministerie van EL&I voor het bereiken van een krachtige klimaatneutrale glastuinbouw. Binnen het programma wordt aantoonbaar succesvol gewerkt aan ondernemerschap, het bereiken van duurzaamheidsdoelen en innovatieve oplossingen. Middels de green deals wordt met koplopers gewerkt aan het oplossen van knelpunten en het pakken van kansen en wordt innovatie en ontwikkeling in de glastuinbouw gestimuleerd.

Hebben gezamenlijk de volgende specifieke zaken vastgesteld:

1. Het programma Kas als Energiebron stimuleert samenwerking op energie- en CO₂-gebied in clusters en netwerken.
2. Kas als Energiebron stimuleert de ontwikkeling van de opslag van warmte en koude in de bodem (WKO). Met WKO, ook bodemenergiesystemen genoemd, kan het seizoensmatige verschil tussen het aanbod en de vraag van energie worden overbrugd.
Binnen de huidige regelgeving en het ontwerpbesluit Bodemenergiesystemen is voor het tijdelijk opslaan van warm water in aquifers in de ondergrond tot ca 500 m diep de maximale temperatuur vooralsnog bepaald op 25°C. Gewenst is een hogere temperatuur en een verruiming van de energiebalans. Daarmee worden bodemenergie systemen (WKO) energetisch en financieel efficiënter en ontstaan er betere mogelijkheden voor (rest)warmteprojecten, aardwarmte projecten en voor het opslaan van zonne-energie in de bodem.
3. Bio-energie en CO₂ zijn twee andere aandachtspunten binnen Kas als Energiebron. Bio-energie vanuit lokaal beschikbare biomassa kan in potentie de energievraag van 10% van de glastuinbouw invullen. Voor houtstook of hout-WKKprojecten zijn langjarige stabiele houtprijzen een voorwaarde voor een rendabele businesscase en daarmee de investeringsbeslissing van de ondernemer. Vanuit het programma Kas als Energiebron wordt daarvoor intensief opgetrokken met het Bosschap.
Planten hebben CO₂ nodig voor een optimale groei. Traditioneel wordt in de glastuinbouw de CO₂ verkregen uit de rookgassen van gasgestookte ketels en WKK's. Naarmate de glastuinbouw meer duurzame energie of restwarmte gaat gebruiken neemt de behoefte aan externe CO₂-bronnen toe.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

Project warmte en CO₂ levering aan de glastuinbouw van De Meerlanden en SGN

Afvalverwerker De Meerlanden gaat restwarmte winnen uit de nacompostering van het digistaat uit een GFT vergister en CO₂ uit de biogas opwerking, leveren aan de glastuinbouw in het gebied van de door het Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland (SGN) te ontwikkelen en reconstrueren glastuinbouwgebied PrimAviera. Hiervoor werken SGN en De Meerlanden samen, waarbij De Meerlanden zorg draagt voor de productie en SGN voor het transport en de distributie.

De efficiëntie van het project verbetert door de warmte uit de nacompostering op de temperatuur waarmee het beschikbaar komt, circa 50°C, in de bodem op te slaan in combinatie met een verruiming van de energiebalans. De toepassing van de hogere temperatuur opslag (HTO) zorgt dat er van de restwarmte uit de nacompostering 600.000 tot 800.000 m³ ae extra kan worden benut. Totaal komt voor de glastuinbouw 1,5 tot 2 mln. m³ ae beschikbaar vanuit de restwarmte uit de nacompostering. Uit het opwerkingsproces van het biogas komt jaarlijks 1500 tot 2000 ton CO₂ vrij.

SGN heeft in 2010 een MER voor de opslag in de bodem laten uitvoeren en eind 2010 een vergunning aangevraagd bij de provincie Noord Holland om voor het gehele PrimAviera gebied, dus inclusief de locatie van De Meerlanden, een hoge temperatuur opslag mogelijk te maken.

Daarnaast wil de Meerlanden een houtgestookte ketelinstallatie bouwen, waarmee de piekvraag van de glastuinbouw bediend wordt.

Nacompostering met HTO en houtketel samen betekenen ca 5 mln. m³ ae aan duurzame warmtelevering voor de glastuinbouw per jaar. Hiermee kan bijna 15 hectaren glastuinbouw op basis van niet fossiele brandstof van warmte en CO₂ worden voorzien.

De Meerlanden en SGN zullen actief kennis en ervaring delen die met het project wordt opgedaan.

Tegenprestatie Rijksoverheid

In het ontwerp-besluit Bodemenergiesystemen heeft het Rijk op basis van adviezen van de Taskforce WKO en de Technische Commissie Bodem en expertmeetings van KWR-Deltares gekozen voor een maximale opslagtemperatuur van 25°C. Het voorzorgbeginsel speelde hierbij een belangrijke rol, want over de gevolgen van de temperatuur voor de bodem is nog niet alles bekend. In opdracht van de overheid (project Meer met bodemenergie) loopt er op dit moment praktijkonderzoek waarin de eerste resultaten een indicatie geven dat het waarschijnlijk mogelijk is een retourtemperatuur van 300C te hanteren. In september komen de definitieve onderzoeksresultaten beschikbaar. Wanneer de resultaten dit bevestigen, zal de Rijksoverheid de hogere retourtemperatuur van 300C in de vaststelling van het Besluit bodemenergiesystemen opnemen.

De Rijksoverheid faciliteert bij het tot stand komen van een proefvergunning van provincie Noord-Holland voor een praktijkpilot met hogere temperatuuropslag (HTO, hoger dan 300C) door de Meerlanden en spant zich in voor een adequate monitoring van het HTO-project.

Voor het ontwikkelen, monitoren en evalueren van de resultaten van de verschillende praktijkpilots met hogere temperatuuropslag (HTO, hoger dan 300C), met als doel duidelijkheid te krijgen of nog hogere temperaturen en een verruimde energiebalans toelaatbaar zijn in de bodem en aan welke criteria vervolgprojecten dan moeten voldoen, ondersteunt de Rijksoverheid de voortzetting van het onderzoeksproject Meer met bodemenergie. Een groot aantal deelnemers uit bedrijfsleven, kennisinstituten en overheid hebben dit project gefinancierd. Een vervolg wordt door de Rijksoverheid van harte ondersteund teneinde lopende en voorgenomen onderzoeken op het gebied van bodemenergie te coördineren. De bijbehorende klankbordgroep van de deelnemende partijen kan zorgdragen voor afstemming, sturing en advisering voor doorvertaling naar beleid. Op basis van de resultaten en de adviezen kan de Rijksoverheid nieuwe inzichten verankeren in regelgeving. De NVOE is bereid gevonden bij voortzetting de coördinatie op zich te nemen. Binnenkort peilt de Rijksoverheid bij de betrokken partijen welke financiële en personele inbreng mogelijk is.

De Rijksoverheid faciliteert bij het tot stand komen van een lange termijn houtcontract voor aanvullende houtlevering voor de houtketel van De Meerlanden.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens De Meerlanden
G. de Jong, directeur

Namens SGN
G. Selman, directeur

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van Desso en Van Gansewinkel met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Desso, vertegenwoordigd door de heer S. Kranendijk, en Van Gansewinkel, vertegenwoordigd door de heer F. Beckers.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

1. De intentie die DESSO en Van Gansewinkel willen afgeven is dat zij tapijtstromen van o.a. gemeentelijke instellingen op de meest duurzame oplossing manier te willen gaan verwerken. Dit houdt in dat het materiaal van de gemeentelijke milieustraten separaat verzameld wordt en na sortering de beste verwerkers oplossing wordt gezocht.
2. Minimaal zal het opgewaardeerd worden naar secundaire brandstof voor de cement industrie en in het gunstigste geval zal het gerecycleerd worden tot hoogwaardige grondstof. PA6 bv kan worden verwerkt tot caprolactam dat weer tot nieuwe PA6 gemaakt kan worden.
3. Naarmate er meer volume komt en er meer ervaringen opgedaan worden zal het aandeel hergebruik stijgen.
4. De looptijd van dit project zal zeker tot eind 2012 zijn. Desso en Van Gansewinkel zullen zich inspannen om in deze periode met nieuwe, innovatieve ontwikkelingen op het gebied van recycling te komen.
5. Hierbij is de intentie de kosten voor de consument en rijksoverheid gelijk te houden en op termijn indien mogelijk te verminderen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

DESSO & Van Gansewinkel vragen hiervoor de intentie van de overheid om gescheiden inzameling van tapijtenstromen te stimuleren dan wel te verplichten.

Om de gescheiden inzameling van tapijt uit huishoudens te stimuleren, zal de Rijksoverheid bij de in voorbereiding zijnde tweede wijziging van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) voorzien in wijziging van de minimumstandaard voor grof huishoudelijk.

Deze wijziging houdt in dat gemeenten tapijt op milieustraten gescheiden moeten houden en dat ongescheiden ingezameld grof huishoudelijk afval moet worden gesorteerd, waarbij onder meer tapijt moet worden afgescheiden.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens Desso
Dhr. S. Kranendijk

Namens Van Gansewinkel
dhr. F. Beckers

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van de Windcentrale met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. De Nederlandse Energie Coöperatie U.A., handelend onder de naam en hierna te noemen 'de Windcentrale', ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door Niels Korthals Altes.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

Partijen beogen gezamenlijk te komen tot realisering van het volgende Green Deal initiatief

Green Deal initiatief

Het initiatief behelst een proefproject met betrekking tot 'co-ownership' bij de realisatie van een windpark. Het betreft de opschaling van Windpark Battenoert (12 MW) in Nieuwe-Tonge waarbij in het kader van de proef een deel (5%) van het park in eigendom komt van omwonenden en andere geïnteresseerden. Hiertoe zal het unieke 'co-ownership' model van de Windcentrale worden ingezet waarbij burgers in collectief verband investeren in de windturbine en vervolgens gedurende de levensduur van het windpark stroom opwekken voor eigen verbruik. Het opwekken van elektriciteit voor eigen verbruik is op dit moment beperkt tot burgers die dit doen met een eigen installatie op/rond hun eigen huis (bijvoorbeeld door installatie van zonnepanelen).

De financiële voordelen komen met het model van de Windcentrale volledig ten goede aan de burger-eigenaren. Hierdoor zal deze vergaande (verst gaande) vorm van burgerparticipatie naar verwachting resulteren in toegenomen draagvlak bij omwonenden en andere betrokkenen. Het doel van de Windcentrale is om op deze wijze de transitie naar duurzame energiebronnen in Nederland in het algemeen, en windenergie in het bijzonder te versnellen.

Met dit proefproject wil de Windcentrale bewijzen dat het model werkt (in juridische, organisatorische & technische zin) en dat burgers - wanneer ze de kans krijgen - bereid zijn om te investeren in hun eigen duurzame energievoorziening. Wanneer succesvol, dan kan dit 'co-ownership' model breder worden toegepast door windcoöperaties, projectontwikkelaars, gemeenten, agrariërs en andere initiatiefnemers van windprojecten (bijvoorbeeld groepen van burgers).

De Windcentrale wordt financieel gesteund door Stichting Doen (dochter Nationale Postcode Loterij) en werkt voor realisatie van het proefproject van Windpark Battenoot nauw samen met Coöperatie Deltawind U.A. (initiator van het windpark).

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid heeft belang bij vergroten van draagvlak voor windturbines op land en ziet in het innovatieve 'co-ownership' model van de Windcentrale een interessante manier om dit draagvlak te vergroten. De Rijksoverheid ondersteunt de ontwikkeling van dit concept. De focus ligt daarbij op het zoeken naar een werkbare systematiek om op afstand opgewekte elektriciteit te verrekenen met het verbruik van de eigenaren. Hierbij gaat het nadrukkelijk niet om saldering in fiscale zin maar enkel om een technisch, juridisch en organisatorische oplossing om de zelf opgewekte stroom bij de eigenaren te doen belanden.

Concreet betekent dit:

- Het inzetten van haar kennis en netwerk ten behoeve van inhoudelijke vraagstukken en de voortgang van het project. Onder dit netwerk vallen onder andere partijen als de NMA, Tennet, Alliander, en mogelijk diverse Ministeries. Ook de federatie E-Decentraal kan hierin een rol spelen.
- Indien noodzakelijk en mogelijk het (tijdelijk) wegnemen van juridische belemmeringen; bijvoorbeeld via de Crisis en Herstelwet.
- Communicatie van de opzet en voordelen van dit model richting lagere overheden en externe partijen.

Nadere afspraken

Partijen spreken de intentie uit initiatief en tegenprestatie ten uitvoer te brengen.

Partijen zullen elkaar onverwijld inlichten indien bij de uitvoering blijkt dat er zich omstandigheden voordoen die het realiseren van het Green Deal initiatief in de weg kunnen staan. Alsdan zullen partijen nader overleggen over de verdere invulling van het Green Deal initiatief.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens de Nederlandse Energie Coöperatie U.A.
Drs. N. Korthals Altes

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van Essent, Nederlandse Groen Gas Maatschappij, en Friesland Campina met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: "Rijksoverheid";
2. Essent Energie Verkoop Nederland B.V., statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch en kantoorhoudende te (5211 AK) 's-Hertogenbosch, Willemsplein 4, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer P.H.H. Terium, hierna ook te noemen: "Essent";
3. Nederlandse Groen Gas Maatschappij B.V. statutair gevestigd te Zoetermeer en kantoor houdende te (2718 RC) Zoetermeer, Goudstraat 40, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer H.C.C. Grob, hierna ook te noemen: "NGGM";
4. FrieslandCampina, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer W. Buck, hierna ook te noemen: "FrieslandCampina";

hierna tezamen ook te noemen "Partijen" en individueel als "Partij";

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. Zo heeft de Nederlandse zuivelketen zichzelf ten doel gesteld om in 2020 volledig energieneutraal te produceren en op klimaatneutrale wijze verder te groeien.
6. Kleinschalige pure mestvergisting in combinatie met opwaardering van het daarbij ontstane biogas tot groen gas en/of vloeibaar biogas (hierna te noemen "Biogas XL") is één van de technieken die kunnen bijdragen aan realisatie van een energieneutrale zuivelketen. Het betreft onder meer in Nederland ontwikkelde technieken en concepten, die de lokale economie stimuleren en bij succesvolle toepassing in Nederland kansen bieden voor export naar het buitenland.

7. Met name door het beperken van de methaanuitstoot levert BiogasXL een enorme klimaatwinst op.
8. Essent, FrieslandCampina en NNGM werken samen aan het concept Biogas XL, dat nader is omschreven in Bijlage A. De veehouders, waarbij de Biogas XL installaties worden geplaatst, worden daarbij betrokken, evenals de gemeenten in hun rol van bevoegd gezag.

Partijen beogen gezamenlijk te komen tot realisering van het volgende Green Deal initiatief:

Green Deal initiatief

Essent, FrieslandCampina en NNGM realiseren twee Biogas XL pilotprojecten in Nederland in 2012 of 2013. Indien de pilotprojecten economisch en technisch succesvol zijn, dan is het streven Biogas XL vervolgens grootschalig uit te rollen. Essent, FrieslandCampina en NNGM hebben daarbij de intentie om kleinschalige mestvergisting en biogasopwaarderding bij tenminste 125 agrarische bedrijven te realiseren.

Tegenprestatie Rijksoverheid

1. Handleiding voor vergunningverleners
De Rijksoverheid draagt zorg voor de algemene informatievoorziening richting vergunningverleners. Er is reeds een in opdracht van I&M door Infomil opgestelde handreiking (co)vergisting voor vergunningverleners. Deze handreiking zal zonodig aangepast en verder uitgebreid worden zodat deze tevens van toepassing is op kleinschalige pure mestvergisting in combinatie met opwaarderding van het daarbij ontstane biogas tot groen gas en/of vloeibaar biogas. In deze aanpassing zal uitgewerkt worden welke technieken er beschikbaar zijn, welke regels voor deze technieken gelden en welke vergunningvoorschriften toegepast kunnen worden. Het doel is standaardisatie en versnelling van het vergunningtraject ten behoeve van Biogas XL en andere technieken voor biogas-/groen gas productie en tevens meer eenduidige vergunningvoorschriften voor dergelijke installaties. De vergunningsprocedure wordt zo minder complex, tijdrovend en kostbaar voor zowel ondernemer als vergunningverlener.

De Rijksoverheid betreft hierbij in ieder geval Kenniscentrum Infomil, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en een gemeente die reeds ervaring heeft opgedaan met vergunningverlening voor vergelijkbare installaties. De beoogde datum om te komen tot informatievoorziening ten behoeve van Biogas XL en andere technieken voor kleinschalige mestvergisting is 1 juli 2012
2. Onderzoeken algemene voorschriften
De Rijksoverheid onderzoekt samen met de betrokken Partijen of er algemene voorschriften zijn te formuleren die het mogelijk maken deze installaties met behoud van het beschermingsniveau van de lokale leefomgeving onder de algemene regels te brengen. Het doel is de vergunningsprocedure t.b.v. biogas-/groen gas productieinstallaties zoals Biogas XL te verkorten van 26 naar minder dan 10 weken. Partijen zullen daartoe bepalen of een milieumelding kan volstaan in plaats van de uitgebreide procedure Omgevingsvergunning in de zin van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), indien en voor zover wettelijk toegestaan. De procedure voor het 'bouwdeel' van de Omgevingsvergunning (voorheen de 'bouwvergunning') zal gehandhaafd blijven.

De Rijksoverheid faciliteert tevens een stuurgroep die een onderzoek naar milieu-impact begeleidt. De stuurgroep bestaat in elk geval uit vertegenwoordigers van de Minister van EL&I, de Minister van I&M, Essent, NNGM en FrieslandCampina. Daarbij worden de ervaringen van de Pilotprojecten meegenomen. De beoogde afronding van voornoemde zal zijn op een nader te bepalen datum in 2013.

3. **Projectgroep**
Direct na openbaarmaking van deze verklaring richt de Rijksoverheid een projectgroep op ter begeleiding van de hierboven onder I en II genoemde acties. De projectgroep bestaat in elk geval uit vertegenwoordigers van de Minister van EL&I, de Minister van I&M, Essent, NGGM en FrieslandCampina.

4. **Standpunt biogas in vervoerssector**
De Rijksoverheid neemt het standpunt in dat alleen als er sprake is van een fysieke link tussen de productie van biogas en levering aan de vervoerssector dit gezien kan worden als een prestatie in het kader van de verplichtingen voor hernieuwbare energie in de vervoerssector. Daarbij zij opgemerkt dat ook bij invoeding in het aardgasnet van biogas en levering van gas uit het aardgasnet sprake is van een dergelijke fysieke link. In het verlengde daarvan is het niet mogelijk LNG (Liquefied Natural Gas) vanuit een terminal te vergroenen met behulp van Groengas Certificaten die zijn ontstaan bij invoeding van biogas op het aardgasnet, waardoor dit LNG zou worden gekwalificeerd als zijnde LBG (Liquefied Bio Gas). Voorts kan bijvoorbeeld bij gebruik van LBG in de binnenvaart de groenwaarde in de vorm van biotickets worden gebruikt ter invulling van de hiervoor bedoelde verplichtingen.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Essent Energie Verkoop Nederland B.V.,
P.H.H. Terium, Voorzitter raad van bestuur, tevens gevolmachtigde

Nederlandse Groen Gas Maatschappij B.V.
H.C.C. Grob, Directeur

Koninklijke Friesland Campina N.V.
W. Buck, Corporate Director Public & Quality Affairs

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

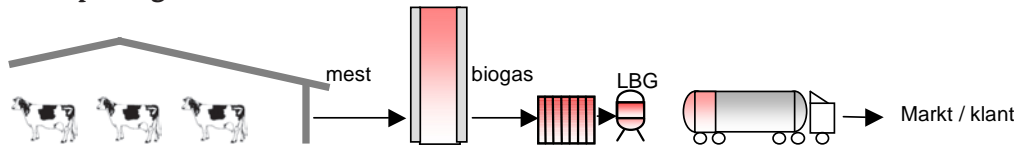

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Bijlage A:

Concept Biogas XL

Bij Biogas XL wordt op locatie van een veehouder pure mest ter plekke vergist en vervolgens wordt het hierbij ontstane biogas opgewaardeerd tot vloeibaar biogas (Liquefied Bio Gas; LBG) of eventueel groen gas dat ingevoerd wordt in het openbare gasnetwerk. De eindproducten zijn vloeibaar biogas voor de transportsector (LBG) en digestaat (vergiste mest die weer als meststof voor het land gebruikt wordt). Biogas XL is kansrijk zonder subsidie wat grootschalige toepassing op termijn mogelijk maakt.

Green Deal van Essent New Energy met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Essent New Energy BV, geregistreerd en kantoorhoudende in 's-Hertogenbosch, Willemsplein 4, in deze vertegenwoordigd door de heer Peter Terium, in zijn hoedanigheid van Chief Executive Officer (CEO), Essent NV, hierna ook te noemen: Essent.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Overwegende dat:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. Partijen het wenselijk achten om door middel van een (overkoepelende) Green Deal richting te geven aan verdere concrete afspraken voor de verduurzaming van de energieproductie, industrie (inclusief de agrarische sector), het midden- en kleinbedrijf, financiële instellingen, decentrale overheden, NGO's en burgers.

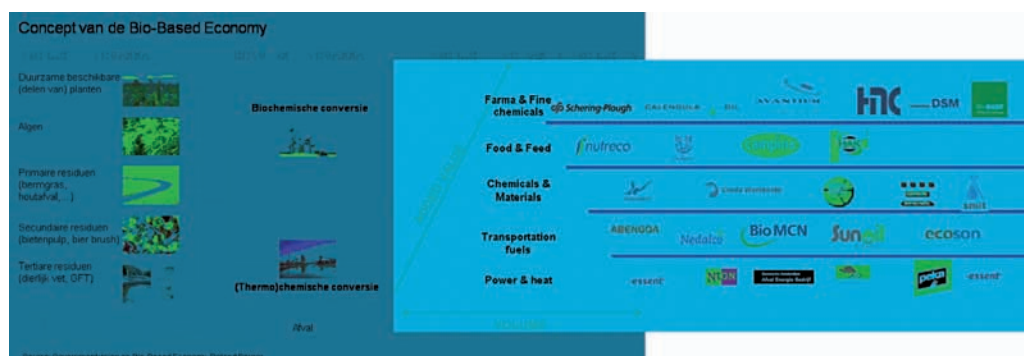
Partijen zijn de volgende intentieverklaring overeengekomen:

Biobased Economy

De Green Deal richt zich op een breed scala aan initiatieven. Diverse initiatieven richten zich op de biobased economy.

De biobased economy is een economie die voor zijn energie en materialen niet meer afhankelijk is van fossiele brandstoffen, maar van groene grondstoffen. We staan aan de vooravond van een transitie waarbij alle sectoren van de samenleving betrokken zijn. In de samenleving vinden we reeds vele initiatieven die inzetten op de transitie en materialen en energie produceren op een groene, biobased manier. Door over bestaande grenzen heen te kijken, ontstaat nieuwe bedrijvigheid en optimale oplossingen voor de biobased economy.

In een biobased economy zullen nieuwe netwerken ontstaan. Netwerken tussen sectoren die op dit moment elkaar soms nog weinig raken, bijvoorbeeld agro, energie, chemie en papier. In onderstaand schema wordt dit duidelijk gemaakt.

Figuur 1. Netwerken en het concept van de biobased economy.

Het is voor ondernemers zoeken naar slimme routes voor biomassa, aan de hand van het cascadeprincipe. Dit betekent het intelligent gebruiken van de aanwezige functionaliteit in de biomassa.

Waarom hebben deze biobased deals een voorbeeldfunctie?

- Innovatief: de projecten dragen bij aan een verdere ontwikkeling van een biobased economy waarbij biomassa op een slimme manier toegepast wordt. Slim in die zin dat biomassa in zijn geheel gebruikt wordt voor een cascade aan producten: bio-energie, -brandstoffen, materialen zoals plastics/verf, medicijnen en voor voedsel.
- Duurzaam: in een biobased economy worden kringlopen gesloten. Door de ontwikkeling van bioraffinagetechnologie kunnen de waardevolle onderdelen van de duurzaam geproduceerde biomassa 'op de markt gebracht worden' en de mineralen terug gebracht worden naar 'het veld'.
- Intersectoraal: er zijn partijen uit diverse topsectoren betrokken, agro, chemie, papier en karton, energie, logistiek en andere relevante sectoren.
- Versnelling: de projecten hebben een potentieel vliegwieleffect waardoor de biobased innovatie versneld wordt.

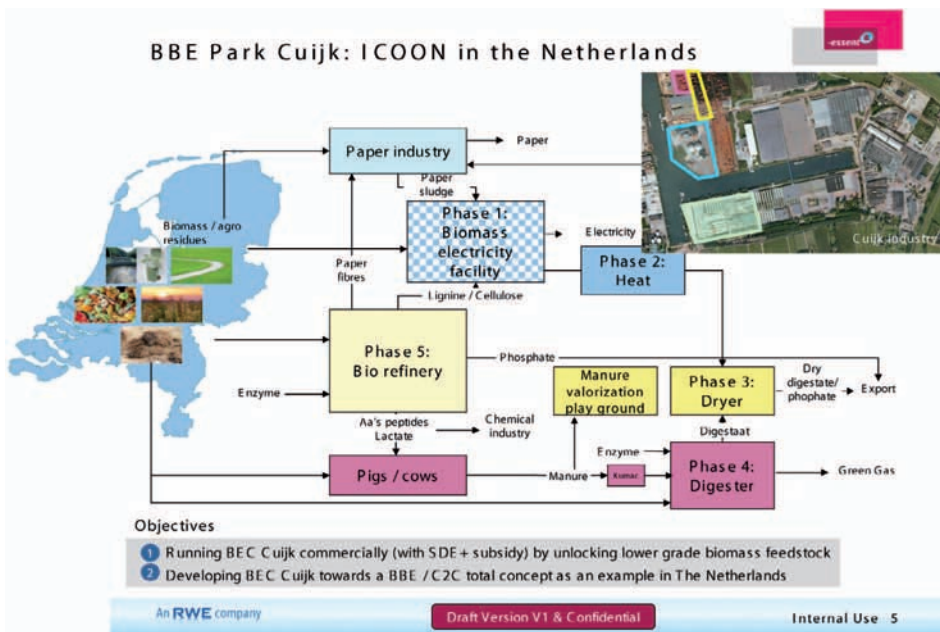
Constatering:

De partijen realiseren zich dat een stabiel aanbod voor verwerking van dierlijk mest noodzakelijk is om businesscases voor mestraffinage en valorisatie rond te krijgen.

Wat levert Essent:

Mogelijkheid voor de heropening van Bio Energie Centrale (BEC) Cuijk met de inzet van diverse, lokale en laagwaardige biomassa reststromen als brandstof (sluiten cycli) en het creëren van een showcase voor de bioBased economy.

- Een testprogramma voor verschillende biomassastromen wordt ingezet ism een aantal partners o.a. van Gansewinkel, den Ouden, WUR en Control Union
- Waarbij gestreefd wordt een warmte afzet lokaal te contracteren. Hierbij wordt gestreefd naar een uitkoppeling van 40 MWth warmte bij deze bestaande installatie.
- Deze warmteafzet gerealiseerd wordt in een periode van 3 jaar na toekenning van de SDE+
 - Hierbij wordt gedacht aan het koppelen van ketens en zal digestaat/mest droging als warmteafzet worden onderzocht in samenwerking met de agrarische sector.
- Alle informatie te leveren aan ECN die nodig is voor het doorrekenen van een nieuwe categorie in de SDE 2012 “verlengde levensduur van verbrandingsinstallatie.
- Een ontvankelijke aanvraag voor Cuijk 2.0 bij de openstelling van de SDE+ 2012.
- Het uitvoeren van een studie voor verdere ontwikkeling van BEC Cuijk als icoon in de biobased economy:

Voorwaarde voor het heropenen van de BEC Cuijk is dat een toereikende SDE-beschikking wordt verkregen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

- De overheid constateert dat het voorliggende plan dat Essent (en de andere partijen uit voormelde samenwerkingsverband) presenteert, bij uitvoering een icoon/showcase voor de biobased economy oplevert.
- De rijksoverheid is voornemens in 2012 in de SDE+ een categorie te openen voor bestaande stand-alone biomassa-installaties, die aan het einde van hun subsidieperiode nog door kunnen draaien; Het budget en de systematiek van de SDE+ blijven ongewijzigd. Green Deal-projecten krijgen geen voorkeursbehandeling in de SDE+.
- De Rijksoverheid gaat in overleg met Essent over de mogelijkheden voor Cuijk in de SDE+.
- De partijen bekijken hoe een mogelijke uitkoppeling van warmte uit de centrale, zo kan worden ingezet dat er een positieve businesscase ontstaat.
- De overheid is bereid om financieel bij te dragen aan een nadere uit te werken plan van aanpak, inclusief onderzoeken, dat de herstart en het slim inzetten van biomassa in BEC Cuijk mogelijk maakt. In 2011 wordt een bedrag van 400.000 euro gereserveerd, in 2012 zal de overheid opnieuw bezien of er middelen vrij gemaakt kunnen worden. Zowel de bijdrage 2011 als 2012 zijn onder voorwaarde dat e.e.a strookt met de toepasselijke staatssteunregels. De bedragen in 2011 en 2012 zijn afhankelijk van het plan van aanpak, inclusief onderzoeksvoorstellen en de bijdrage van de andere partijen (provincies en private partijen).
- De resultaten van de studie(s) worden in eerste instantie gebruikt voor het voormelde samenwerkingsverband, maar openbare kennis wordt gedeeld via de website www.biobasedeconomy.nl;
- De rijksoverheid verleent, indien nodig, ondersteuning (niet zijnde financiële ondersteuning) bij het verkrijgen van de vergunning(en) en voor zover mogelijk aanpassingen van knellende wet- en regelgeving.
- De rijksoverheid zal de internationale kennisuitwisseling, zoals bijvoorbeeld IEA BioEnergy blijven ondersteunen, met name bevordering van de innovatie, alsmede de ontwikkeling van de duurzame biomassa-markt(en).
- De Rijksoverheid zal in de kabinetsvisie op het mestbeleid aangeven hoe zij mestverwerking wil bevorderen.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens Essent New Energy BV
Peter Terium

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van Strawberry Earth met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. EYE Film Instituut Nederland, Filmstart.nl en Strawberry Earth namens de Green Film Making Competition.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

The Green Film Making Competition

The Green Film Making Competition bestaat uit 3 onderdelen:

1. businessplan competitie
2. een advies op basis van alle opgedane kennis tijdens de competitie, met de best practices voor een duurzame, energiebesparende filmindustrie afkomstig van top partijen uit de Nederlandse filmindustrie in samenwerking met duurzame experts
3. een online platform waarop iedereen die werkzaam is in de filmindustrie alle opgedane kennis van de competitie voor een duurzame filmproductie kan terugvinden

1. **Businessplan competitie**

De businessplan competitie is een jaarlange competitie waarbij filmmakers en filmproducenten uitgedaagd worden om een korte fictie film maken, zo duurzaam mogelijk geproduceerd. De competitie is wereldwijd uniek en draagt bij aan innovatieve, duurzame oplossingen, alsmede nieuwe economische kansen rondom de Nederlandse filmindustrie. Deelnemers aan de wedstrijd maken kans op de titel “Green Film Maker of the Year” en een geldprijs van 20.000 euro. Uit alle aanmeldingen worden rond de 40 filmmakers geselecteerd, waarvan er uiteindelijk 6 finalisten overblijven. Zij krijgen ruim een half jaar de tijd om een korte fictie film zo duurzaam mogelijk te produceren. Daarbij worden zij het eerste half jaar klaargestoomd en ondersteund door middel van workshops, (digitale) informatie en coaches gespecialiseerd op het gebied van: energiebesparing (licht/camera's/montage), materiaalgebruik op de set, recycling en afvalbesparing, duurzaam transport, duurzame catering, waterbesparing, etc. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan het businessmodel en de artistieke kwaliteit van het project. Er wordt gebruik van bestaande kennis uit binnen- en buitenland, maar er moet vooral ook ruimte zijn voor nieuwe innovatieve ideeën die ter plekke ontstaan.

2. **Advies voor een duurzame film industrie**

Na afloop van de businessplan competitie wordt uit de opgedane kennis over green film making een advies opgesteld door de top van de Nederlandse filmindustrie in samenwerking met duurzaamheidsexperts. Dit advies zal nationaal en internationaal verspreid worden onder alle filmproductie maatschappijen en filmmakers.

3. **Platform Green Film Making**

Voortvloeiend uit de businessplan competitie zal een online platform ontwikkeld worden met daarin alle opgedane kennis en informatie over duurzaam film maken. Dit zal in de vorm van een overzichtelijke Manual Green Film Making worden ontwikkeld.

Wat is het belang van de Green Film Making Competition?

Aan het maken van een film gaat een enorm proces vooraf waarbij op dit moment onnodig wordt vervuild en verspild. De impact op het milieu van de filmindustrie als het gaat om energieverbruik, afval, luchtvervuiling, verspilling van materialen en water zijn aanzienlijk. Zo laat een studie van de Universiteit van Californië zien dat de filmindustrie van alle industrieën in Los Angeles de tweede grootste vervuiler is van de regio.

Tijdens de competitie wordt het hele productieproces doorgelicht om te bekijken waar het meeste winst geboekt kan worden. Achter de schermen moet meer bewustwording komen hoe dit anders kan. Bijkomend voordeel is dat wanneer er milieuvriendelijker geproduceerd wordt, de energiekosten vaak dalen en er nieuwe economische kansen ontstaan voor bedrijven die zich zullen specialiseren in duurzame filmproducties. Elke industrie heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om de impact op de omgeving, dus ook de filmindustrie.

Er is weinig tot geen duurzame innovatie binnen de Nederlandse filmindustrie. Daarnaast is er een cultuuromslag nodig binnen de filmwereld om duurzaam produceren vanzelfsprekend te maken. Daar draagt deze competitie aan bij. Tot nu toe zijn alle belangrijke Nederlandse film partijen zeer enthousiast over de competitie en hebben zij aangegeven open te staan om kritisch naar hun eigen organisatie te kijken als het gaat om duurzame oplossingen. (De partners staan in het lijstje onder de volgende alinea) De filmindustrie is een zeer invloedrijke industrie en filmsterren en regisseurs zijn populaire rolmodellen. De internationaal geprezen actrice Thekla Reuten is ambassadrice van de Green Film Making Competition. Zij laat de filmindustrie zien hoe belangrijk het thema duurzaamheid op de filmset is.

Doel:

1. De filmindustrie in Nederland duurzamer maken waarbij energiebesparing centraal staat. Alle belangrijke filmpartijen uit Nederland (filmmakers, producenten, filmacademies, film distributeurs, innovatieve partijen zoals de TU Delft, duurzame experts, business experts) zorgen gezamenlijk dat de Nederland een gidsland wordt als het gaat om duurzame filmproducties.
2. Het uitbrengen van een advies op basis van alle opgedane kennis tijdens de competitie, met de best practices voor een duurzame, energiebesparende filmindustrie afkomstig van top partijen uit de Nederlandse filmindustrie in samenwerking met duurzame experts.
3. Een online platform met een "Manual Green Film Making". Dit is een gids die na de competitie uitkomt met daarin de belangrijkste oplossingen en conclusies over Green Film Making. Deze gids is voor alle filmmakers online beschikbaar, maar kan eventueel ook in papieren versie worden uitgegeven.
4. Na het slagen van de Green Film Making Competition kunnen de eerste stappen gezet worden om te bekijken of een dergelijke formule zou kunnen werken voor de televisiewereld. Ook in de media valt een hoop winst te behalen op het gebied van energiebesparing en duurzaamheid.

De belangrijkste partners van de Green Film Making Competition en de afspraken en intenties:

- De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
De Minister van EL&I is de belangrijkste partner van de Green Film Making Competition. Hij ondersteunt de Green Film Making Competition met kennis, netwerk en een financiële ondersteuning voor het uitrollen van de competitie in 2011/2012. Daarnaast neemt de Minister van EL&I deel aan de jury van de Green Film Making Competition.
- Thekla Reuten
Thekla Reuten promoot als ambassadrice de Green Film Making Competition en draagt het belang van een duurzame film industrie uit in haar netwerk en in de media. Zij is een jaar lang (5 juni 2011 tot en met 1 juni 2012) het gezicht van de Green Film Making Competition. Daarnaast zit Thekla Reuten ook in de jury. Zij zal met name kijken naar de artistieke kwaliteit van de films.
- Canon
Canon heeft toegezegd gratis camera's te bieden aan de finalisten van de Green Film Making Competition. Daarnaast ondersteunt Canon de competitie waar mogelijk met hun technische kennis op het gebied van energiebesparende apparatuur.
- Het Filmfonds
Het Filmfonds heeft aangegeven de competitie te ondersteunen in de PR en met hun netwerk. Daarnaast bekijken zij op dit moment of zij een financiële bijdrage kunnen leveren om de zes finalisten een 'kickstart' bedrag mee te geven voor het realiseren van de film en een bedrag vrij te maken voor prominente buitenlandse sprekers uit de filmwereld die hun ervaringen op het gebied van 'green film making' in het buitenland kunnen delen tijdens de workshops van de competitie.
- VERS
VERS is de grootste branche organisatie binnen de Nederlandse film wereld. Zij zorgen dat de competitie en de opgedane kennis over 'green film making' verspreid wordt onder filmmakers in Nederland. Daarnaast zullen zij waar mogelijk tijd inlassen voor presentaties van de Green Film Making Competition binnen programma's van VERS.
- De Nederlandse Film & Televisie Academie
De Nederlandse Film & Televisie Academie zal de competitie promoten binnen de academie. Daarnaast zal de directeur bekijken of de opgedane kennis over 'green film making' kan worden gebruikt voor het lespakket op de academie. Op dit moment wordt er weinig tot geen aandacht besteed aan duurzaam produceren op de academie.

- **Het Eye Film Instituut**
EYE is het nieuwe nationale filminstituut en is de aanjager en ambassadeur van filmcultuur in Nederland. EYE is in 2010 ontstaan door een fusie van het Filmmuseum, Holland Film, Filmbank en het Nederlands Instituut voor Filmeducatie. Zij promoten de competitie en bieden het nieuwe gebouw aan, dat volgend voorjaar wordt opgeleverd, als locatie voor de finale + prijsuitreiking van de Green Film Making Competition. Daarnaast zit EYE ook in de jury waarin zij vooral zullen beoordelen op kwaliteit van de films.
- **De Gemeente Amsterdam**
De Gemeente Amsterdam ondersteunt de Green Film Making Competition financieel (met 7500 euro) en daarnaast helpt de Gemeente Amsterdam tijdens de competitie met PR (zoals gratis billboards) en met vergunningen tijdens draaidagen van de kandidaten. De Gemeente Amsterdam heeft daarnaast aangegeven open te staan om mee te denken over gezamenlijke energiebesparende oplossingen die van toepassing zijn op de film industrie, zoals bijvoorbeeld elektrisch vervoer en duurzame oplossingen voor afval van filmsets.
- **Eyeworks**
Een van de grootste film productiebedrijven van Nederland. Zij hebben de intentie uitgesproken de competitie te ondersteunen en deel te nemen aan de workshops Green Film Making. De opgedane kennis zullen zij meenemen binnen hun bedrijf. Daarnaast zal Eyeworks de opgedane ervaringen delen tijdens de uitreiking van de Green Film Making Competition op 1 juni 2012.
- **De ASN Bank**
De directeur van de ASN Bank, Jeroen Jansen, neemt deel aan de jury van de Green Film Making Competition. Hij zal de kandidaten met name beoordelen op de kwaliteit van hun businessplan. Daarnaast ondersteunt de bank de competitie met een financiële bijdrage van 12.000 euro.
- **Binger Filmlab**
Binger Filmlab is een internationaal featurefilm en documentaire ontwikkelingscentrum waar getalenteerde schrijvers, regisseurs en producers elkaar kunnen ontmoeten en coaching en support kunnen krijgen van gerenommeerde film experts. Binger Filmlab helpt de Green Film Making Competition met de PR.
- **De Club van 30**
Club van 30 is een projectbureau dat bedrijfsprocessen verduurzaamt voor opdrachtgevers. De Club van 30 koppelt kennis en ervaring voor het realiseren van integrale oplossingen. Een aantal voorbeelden van Club van 30 projecten zijn: Lowlands, De Utrechtsestraat ('klimaatstraat' van Amsterdam) en KLM Cargo. De Club van 30 ondersteunt de competitie met haar kennis en netwerk op het gebied van duurzame oplossingen.
- **Spice PR**
Spice PR is een van de grootste PR bureaus van Nederland. Zij zorgen een jaar lang voor alle publiciteit en promotie rondom de Green Film Making Competition en ambassadrice Thekla Reuten.
- **Filmstart**
Filmstart promoot de competitie en deelt alle opgedane kennis en oplossingen op het gebied van duurzaam produceren op hun website.
- **VARA**
De VARA ondersteunt de Green Film Making Competition als mediapartner met PR. Dit betekent regelmatig aandacht voor de competitie via de VARA kanalen (tv, radio & print) Daarnaast wordt de mogelijkheid bekeken of de films van de zes finalisten kunnen worden uitgezonden op televisie.
- **Het Nederlands Film Festival**
- **Het Nederlands Film Festival** heeft toegezegd dat zij binnen het festivalprogramma ruimte inlassen voor een presentatie over de Green Film Making Competition in een zaal met belangrijke partijen uit de Nederlandse film industrie. Daarnaast zullen zij de competitie en de kennis over 'green film making' verspreiden binnen hun netwerk.

- TU Delft
- De TU Delft gaat bekijken welke innovatieve duurzame ideeën aan zouden kunnen sluiten bij een duurzame film productie. Dit zal met name om oplossingen gaan die energie besparend zullen zijn.
- PricewaterhouseCoopers
PricewaterhouseCoopers neemt deel aan de jury van de Green Film Making Competition en zal met name de kwaliteit van de businessplannen gaan beoordelen. Daarnaast zullen zij een workshop verzorgen om de kandidaten op weg te helpen een solide businessplan te schrijven.

www.strawberryearth.com/greenfilmmaking

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid levert reeds een bijdrage aan The Green Film Making Competition.

Deze overeenkomst is nader uitgewerkt in het projectplan "Green Film Making Competition" dat als bijlage is bijgevoegd.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens: EYE Film Instituut Nederland, Filmstart en Strawberry Earth
M. Te Velde, co-founder Green Film Making Competition.

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van Federatie e-Decentraal met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. De Federatie e-Decentraal, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door Bart Jan Krouwel (voorzitter) en Jan Peter de Rijk (secretaris).

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Partijen hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij.

Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.

De Green Deal tussen de Rijksoverheid en e-Decentraal bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

Er zijn honderden initiatieven in Nederland voor decentrale duurzame energie-voorzieningen. Groot en klein, idealistisch en commercieel, ver uitgewerkt en in een pril stadium. Wat ze gemeen hebben, is dat lokale partijen, burgers, bedrijven en instellingen hun energiehuishouding in eigen hand nemen. De initiatieven schieten heel precies in op lokale kansen en mogelijkheden en zijn in lijn met de komst van intelligente netten en de discussies over zelflevering en saldering. Aan ambities en enthousiasme geen gebrek. Toch zijn er nog maar weinig koplopers in geslaagd om een succesvol project te realiseren. Veel initiatieven lopen stuk op gebrek aan kennis, onzekerheid betreffende financiering en belemmeringen in wet- en regelgeving. Om meer decentrale duurzame energieprojecten tot stand te brengen, moet op al deze punten verbetering komen. Daartoe is de Vereniging Federatie Decentrale Duurzame Energie Nederland (e-Decentraal) opgericht.

De Rijksoverheid en e-Decentraal streven ernaar om meer decentrale duurzame energieprojecten tot stand te brengen. Daartoe ondernemen zij de volgende acties.

e-Decentraal levert in 2011 de volgende resultaten op:

1. **Opzetten organisatie e-Decentraal:** Voltooiing van de op- en inrichting van de organisatie van e-Decentraal door: (a) samenstelling van werkgroepen rond de thema's financiering, wet- en regelgeving, kennisuitwisseling, bewustwording en draagvlak, professionalisering en energiebesparing; (b) samenstelling van een klankbordgroep om de haalbaarheid van door e-Decentraal voorgestelde oplossingen voor knelpunten te toetsen bij stakeholders en bevoegde gezagen; en (c) bekrachtiging van werkplan en bestuursverkiezing in een eerste Algemene (leden) Vergadering.
2. **Aanpak belangrijkste knelpunten:** In kaart brengen van de belangrijkste knelpunten in de realisatie van decentrale duurzame energieprojecten per werkgroep en opstellen van een strategie hoe deze punten aan te pakken.
3. **Professionalisering projectvoorstellen t.a.v. coöperatiemodellen en zelflevering:** De Rijksoverheid legt, met instemming van de indieners, eerder bij de Rijksoverheid ingediende voorstellen (mede in het kader van de Green Deal) op het gebied van zelflevering en coöperatiemechanismen voor aan e-Decentraal. e-Decentraal gaat deze voorstellen samen met de initiatiefnemers verder ontwikkelen en concretiseren. Streven daarbij is dat minimaal vier projecten alsnog gerealiseerd kunnen worden, indien nodig met ondersteuning van de Rijksoverheid in het kader van de Green Deal.

In 2012 levert e-Decentraal de volgende resultaten¹:

1. **Professionalisering:** Ontwikkeling van een systeem van self assessment, waarmee de sector haar kwaliteit verbetert. Uitvoering in overleg met overheden en financiële instellingen, om het verkrijgen van financiering en vergunningen / toestemmingen / ontheffingen te vergemakkelijken. Hiermee is een professionaliseringsslag van decentrale duurzame energieprojecten mogelijk.
2. **Professionaliseren decentrale initiatieven en uitbreiden achterban:** Inventarisatie van de naar schatting 250 decentrale initiatieven in Nederland, toetsing hiervan aan het kwaliteitsbeoordelingssysteem, en zorgen dat minimaal 2/3 vertegenwoordigd is als lid in e-Decentraal.
3. **Overleg en overeenstemming met overheid betreffende knelpunten wet- en regelgeving:** Bereiken van overeenstemming met de bevoegde gezagen over de op korte termijn op te lossen, meest knellende punten in de wet- en regelgeving. Daarnaast meewerken met de bevoegde gezagen en stakeholders aan het op midden- en lange termijn oplossen van meer structurele wijzigingen in de wet- en regelgeving.
4. **Ontwikkelen financieringsarrangementen:** Ontwikkeling van financierings-arrangementen, samen met de financiële sector, specifiek gericht op decentrale duurzame energieprojecten, zodat deze initiatieven eenvoudiger toegang tot kapitaal krijgen.
5. **Faciliteren kennisuitwisseling decentrale initiatieven:** Ontwikkeling van een instrumentarium waarmee het uitwisselen van kennis en ervaring tussen de leden eenvoudig gerealiseerd kan worden.
6. **Vergroten draagvlak:** Opzetten van een campagne ter vergroting van draagvlak voor decentrale initiatieven. e-Decentraal draagt zelf zorg voor het werven van fondsen om deze campagne uit te voeren.

¹ Behoudens bekrachtiging van het werkplan door de Algemene Vergadering.

Tegenprestatie Rijksoverheid

Het oplossen van knelpunten voor de realisatie van decentrale duurzame energieprojecten kan alleen als de Rijksoverheid een actieve rol vervult. De Rijksoverheid onderschrijft het belang van het werk van e-Decentraal en ondersteunt haar werkzaamheden. Daartoe neemt de Rijksoverheid de volgende acties:

1. **e-Decentraal als aanspreekpunt:** De Rijksoverheid benut e-Decentraal als spreekbuis naar deze nieuwe sector.
2. **Aanpakken van knelpunten:** De Rijksoverheid pakt door e-Decentraal aangedragen knelpunten op het gebied van wet- en regelgeving, financiering en andere zaken waar mogelijk daadkrachtig op. Daartoe wordt een vaste contactpersoon voor e-Decentraal aangesteld bij het ministerie van EL&I, die als intermediair optreedt voor de gehele Rijksoverheid. Voorts neemt een vertegenwoordiger van het ministerie van EL&I op het geëigende niveau zitting in de klankbordgroep van e-Decentraal.
3. **Financiële steun:** De Rijksoverheid verdubbelt binnen de relevante wettelijke kaders en voor zover deze bijdrage strookt met de toepasselijke staatssteunregels de eenmalige bijdragen die e-Decentraal van marktpartijen ontvangt ter dekking van de aanloopkosten (peildatum 31 december 2011) tot een maximum van € 75.000,=.
4. **Ondersteuning dagelijks management:** De Rijksoverheid stelt in de periode juli 2011-december 2012 bij AgentschapNL 1,5 fte capaciteit ter beschikking ter ondersteuning van het dagelijkse management van e-Decentraal.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mr. J.P.H. Donner

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens Federatie e-Decentraal
Bart Jan Krouwel (voorzitter)

Jan Peter de Rijk (secretaris)

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Green Deal van Geo Power Oudcamp, consortium Flora Holland, HVC en Westlandinfra met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Consortium Flora Holland, HVC en WestlandInfra, vertegenwoordigd door G.Th.M. Kok, D. Van Steensel en F.P. Binnekamp;
- Geo Power Oudcamp, vertegenwoordigd door C.J.W van der Lans en A.Varekamp.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk de volgende algemene zaken vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. De glastuinbouwsector heeft als ambitie klimaatneutrale teelt in nieuwe kassen vanaf 2020. Kas als Energiebron is het innovatie- en actieprogramma van het Productschap Tuinbouw, LTO Glaskracht Nederland en het Ministerie van EL&I voor het bereiken van een krachtige klimaatneutrale glastuinbouw. Binnen het programma wordt aantoonbaar succesvol gewerkt aan ondernemerschap, het bereiken van duurzaamheidsdoelen en innovatieve oplossingen. Middels de green deals wordt met koplopers gewerkt aan het oplossen van knelpunten en het pakken van kansen en wordt innovatie en ontwikkeling in de glastuinbouw gestimuleerd.

Hebben gezamenlijk de volgende specifieke zaken vastgesteld:

Aardwarmte is een van de transitiepaden binnen het programma Kas als Energiebron. Aardwarmte biedt een goede kans voor het verduurzamen van het energiegebruik in de glastuinbouw. Uit een studie van Wageningen UR blijkt dat de sector minimaal 10% op het gebruik van fossiele brandstoffen kan besparen.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Diepe aardwarmte

Green Deal initiatief

Aardwarmte wordt momenteel toegepast bij een beperkt aantal bedrijven. Daarnaast zijn veel initiatieven in ontwikkeling, tot nu toe vooral gericht op het benutten van aardwarmte op dieptes van rond de 2000 m. Het consortium FloraHolland, HVC en Westland Infra en Geo Power Oudcamp willen gaan boren naar aardwarmte op 3500-4000 m diepte. Diepe aardwarmte kan een hoger warmtepotentieel bevatten en de kostprijs verlagen.

Het consortium FloraHolland, HVC en Westland Infra heeft voor ogen een diep aardwarmteproject te realiseren met een kans van 90% op een opbrengst van 223 m³ water per uur met een temperatuur van 141 °C. Ca. 20% van de beschikbare warmte zal benut worden voor de basislast van de veiling zelf, ca. 70% voor de basislast van ca. 100-120 ha glastuinbouw en ca. 10% voor de volledige warmtelast van de nog te bouwen wijk Liermolen te De Lier. De totale te realiseren netto besparing op fossiele energie door de toepassing van de duurzame aardwarmte zal ca. 12 mln. m³ ae per jaar zijn. De verlaging van de CO₂ uitstoot bedraagt dan ca. 22 kton per jaar.

Geo Power Oudcamp is een cluster van 8 tuinders met 49 ha. Met het diepe aardwarmteproject wordt beoogd om 33 % duurzame energie toe te passen, 20 mln. m³ aardgas te besparen en 36 kton CO₂ te reduceren op jaarbasis. In totaliteit ontstaat er een warmtenetwerk van meer dan 100 ha dat voorzien wordt van aardwarmte.

De bedrijven zullen actief kennis en ervaring delen die met de diepe aardwarmteprojecten wordt opgedaan.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid onderzoekt de mogelijkheid van een verbrede garantstelling (o.a. gerelateerd aan een hoger plafond, samenwerking met private verzekeraars) voor het afdekken van het geologisch risico voor diepe aardwarmteprojecten.

De Rijksoverheid brengt de partijen en energiebedrijven bij elkaar ten behoeve van het beschikbaar krijgen van kennis van de ondergrond.

De Rijksoverheid versnelt de vergunningverlening met betrekking tot de feitelijke winning van aardwarmte via aanpassing van de mijnbouwwet.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

namens het consortium Flora Holland, HVC en WestlandInfra
Coöperatieve Bloemenveiling FloraHolland U.A.
G.Th.M. Kok, Vestigingsmanager FloraHolland Naaldwijk

N.V. HVC
D. Van Steensel, Directeur Duurzame Energie

N.V. Holding Westland Infra
F.P. Binnekamp, Directeur

namens Geo Power Oudcamp
C.J.W. van der Lans, voorzitter cluster en directeur

A. Varekamp,
voorzitter cluster en directeur Kwekerij de Westhoek

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Green Deal van Holland Financial Centre met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Holland Financial Centre, vertegenwoordigd door haar voorzitter de heer drs. S. van Keulen

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een 'Green Deal' met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen benut worden. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de green deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

Initiatiefnemers van projecten ervaren vele belemmeringen. Één daarvan is de financiering van initiatieven. Initiatiefnemers geven aan dat zij vaak belemmeringen ondervinden op het moment dat zij op zoek gaan naar financiering van hun initiatief, terwijl onder het project op zich een rendabele businesscase ligt. Ook bij de financiële instellingen bestaat het besef dat financiering van duurzame projecten vaak ten onrechte een belemmering is. Een goed functionerende financieringsmarkt blijkt een belangrijke voorwaarde voor groene groei.

Uit de ingediende Green Deal voorstellen blijkt niet alleen dat financiering vaak als knelpunt wordt genoemd, maar ook dat dit knelpunt niet eenduidig is, vaak per geval verschilt en samenhangt met niet-financiële knelpunten. Dit maakt dat voor het oplossen van dit knelpunt een brede aanpak met samenwerking tussen overheid, financiële instellingen en initiatiefnemers vereist is. Deze Green Deal is onderdeel van deze brede aanpak.

Vanuit de financiële wereld wordt het belang van een gezamenlijke aanpak onderkend en daarom onderzoekt het Holland Financial Centre (HFC) de mogelijkheden om een Groene Investeringsmaatschappij (GIM) op te richten. Dit sluit aan bij het Finance and Sustainability speerpunt van HFC, met als doel het bevorderen van de financiering van de overgang naar een duurzame economie. Een GIM moet aanvullend op de business van bestaande financiële instellingen een rol vervullen teneinde meer duurzame projecten daadwerkelijk financierbaar te maken, zowel voor de koplopers als de brede toepassing die daar op moet volgen. Vanwege de complexiteit en verscheidenheid van de optredende knelpunten bij financiering kent de ontwikkeling van een Groene Investeringsmaatschappij drie onderdelen:

1. **Haalbaarheidsonderzoek.** Het Holland Financial Centre voert een haalbaarheidsonderzoek uit, waarbij ook de aard van de problematiek als een stuk kennisontwikkeling in kaart wordt gebracht. De complexiteit en verscheidenheid van de knelpunten bij financiering vraagt om nader inzicht in de elementen die bij de problematiek een rol spelen. Dit goede inzicht is nodig om een GIM op te richten wat in praktijk ook daadwerkelijk leidt tot een verbeterde financiering van duurzame projecten. Het onderzoek geeft daarmee ook de onderbouwing van nut en noodzaak van een GIM.
2. **Ervaringen uit de praktijk.** Parallel aan het haalbaarheidsonderzoek zullen initiatiefnemers actief betrokken worden bij het verkrijgen van inzicht in de problematiek. Voor de ingediende Green Deals waarbij financiering als knelpunt naar voren komt, zal het Holland Financieel Centre haar expertise en oplossingskracht inzetten om oplossingen aan te dragen voor de financieringsknelpunten. Het mes snijdt hier aan twee kanten. Oplossing van knelpunten in de praktijk zal direct leiden tot het realiseren van duurzame projecten en daarmee in praktijk bijdragen aan groene groei. Daarnaast zullen de lesson learned uit deze praktijkcases gebruikt worden voor de eventuele opzet en vormgeving van een GIM.
3. **Oprichting GIM.** Het uiteindelijke doel van de financiële instellingen die samenwerken in het Holland Financial Centre is de oprichting van een Groene InvesteringsMaatschappij waarmee duurzame projecten beter financierbaar worden. Een voorwaarde voor de oprichting is een positieve uitkomst uit het haalbaarheidsonderzoek. Wanneer besloten wordt de businesscase verder uit te werken zullen de resultaten uit de haalbaarheidsstudie en de praktijkervaringen worden gebruikt om een GIM vorm te geven en de werking ervan te onderbouwen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

Oplossing van de financieringsknelpunten kan alleen als ook de rijksoverheid een actieve rol vervult. De rijksoverheid is dan ook actief betrokken.

Voor het haalbaarheidsonderzoek leveren de ministeries van EL&I en I&M tezamen een bijdrage van € 60.000,- aan het haalbaarheidsonderzoek. Het haalbaarheidsonderzoek is een samenwerking tussen financiële instellingen en overheid. Het inzichtelijk maken van knelpunten is tenslotte een maatschappelijk belang.

Voor de ervaringen uit de praktijk zal EL&I in overleg met de initiatiefnemers van de Green Deals specifieke cases aan Holland Financial Centre overhandigen en daarnaast de expertise en oplossingskracht van de rijksoverheid bundelen met deze van de financiële sector, zodat kans op het oplossen van de concrete financieringsknelpunten maximaal wordt.

Indien het haalbaarheidsonderzoek leidt tot een positieve uitkomst zal de Rijksoverheid haar eventuele betrokkenheid in de vervolgfase nader bepalen, waarbij expliciete en eenduidige toetsingskaders gehanteerd moeten worden. Voor de overheid is een belangrijke voorwaarde dat nut en noodzaak, complementariteit en impact aantoonbaar zijn gemaakt.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens Holland Financial Centre
Drs. S. van Keulen.

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

HOLLAND
LAND
FINANCIAL
CENTRE

Green Deal van Green Energy Technologies en LTO Noord met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: "Rijksoverheid";
2. RED Technologies BV, hierna te noemen "RED", ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door P.L.J. Harkema. RED heeft het AgriMoDEM ontwikkeld, een installatie waarmee mest kan worden geraffineerd.
3. LTO Noord, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door E. Douma.

Partijen hebben gezamenlijk het volgende geconstateerd:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. Het AgriMoDEM een kleinschalige mestvergisting/mestverwerking installatie is die biogas van aardgaskwaliteit en verschillende hoogwaardige producten uit dierlijke mest produceert.
6. Door dit concept niet geconcurrereerd wordt met de markt van bijproducten, die uitermate geschikt zijn als veevoeding en die thans in conventionele vergisters worden verwerkt.
7. Het AgriMoDEM biogas produceert van aardgaskwaliteit, dat rechtstreeks vanaf de boerderij geleverd kan worden.
8. Het AgriMoDEM naast groen gas, ook andere waardevolle eindproducten uit mest van het eigen bedrijf produceert. Het is daarom mogelijk om met een beperkte vergoeding groen gas te leveren.
9. De agrarische sector een grote belangstelling voor het AgriMoDEM heeft. De agrarische sector er naar streeft om netto energieleverancier in 2020 te worden. Het wordt redelijk geacht om binnen 3 jaar 200 agrarische ondernemers te vinden, verspreid over geheel Nederland, daadwerkelijk een AgriMoDEM zullen aanschaffen. Door deze 200 ondernemers wordt 20 miljoen m³ groen gas per jaar geproduceerd. Een bijkomend voordeel van het feit dat er veel installaties geplaatst wordt is dat de afzet van groen gas beter kan worden georganiseerd en gegarandeerd.

10. De vergunningverlening voor kleinschalig mestvergistinginstallaties momenteel nog lastig is, want er is onbekendheid bij veel gemeenten.
11. Als het AgriMoDEM zich op de Nederlandse markt bewezen heeft, een innovatief concept met groot potentieel voor export ontstaat.

Partijen beogen gezamenlijk te komen tot realisering van het volgende Green Deal initiatief:

Green Deal initiatief

- RED organiseert een samenwerkingsverband van ca 200 agrarische ondernemers. In een periode van 3 jaar wordt een aantal AgriMoDEM 's geplaatst die gezamenlijk 20 miljoen m³ groen biogas per jaar zullen produceren, verspreid over geheel Nederland. Het geproduceerde groen biogas zal in de aanwezige lokale netwerken van 100 mbar worden ingevoerd.
- RED draagt zorg voor verwerking van de mineralen uit mest. Een en ander met als doel te bereiken dat het AgriMoDEM in de nabije toekomst zonder overheidssteun in de markt kan worden verkocht, en daarnaast kan worden geëxporteerd.
- RED draagt zorg voor de contacten met de netwerkbeheerders in Nederland, om verspreid over Nederland, bij 200 agrarische ondernemers een installatie te plaatsen teneinde bij alle netwerkbeheerders groen biogas aan te kunnen bieden.

Inbreng LTO Noord

- LTO Noord zal invulling geven aan een onderzoeksprogramma naar emissiereductie en kunstmestvervangers.
- LTO Noord zal samen met GET zorgen voor 200 ondernemers die willen investeren in de Agrimodem.
- LTO Noord zal samen met de rijksoverheid zorgen voor een goede handleiding voor vergunningsverleners.

Tegenprestatie Rijksoverheid

- RED schat in dat de AgriMoDEM een lagere subsidiebehoefte heeft dan het huidige laagste basisbedrag voor groen gas in de SDE+ 2011. GET. De Rijksoverheid zal in de SDE+ een fase opnemen met een lager basisbedrag voor de totaal geproduceerde hoeveelheid groen gas dan het huidige laagste basisbedrag, en wel zodanig dat met deze lagere subsidie het AgriMoDEM financieel haalbaar wordt. Het budget en de systematiek van de SDE+ blijven ongewijzigd.
- De rijksoverheid draagt zorg voor informatievoorziening richting vergunningverleners. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een handleiding, waaruit blijkt welke technieken er beschikbaar zijn en welke regels voor die technieken gelden. Het doel is de standaardisatie en versoepeling van het vergunningstraject ten behoeve van een AgriMoDEM en andere technieken voor kleinschalige mestvergisting. De vergunningsprocedure wordt zo minder tijdrovend en kostbaar voor zowel ondernemer als verlener. Bij dit proces worden Infomil, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en een gemeente die reeds ervaring heeft opgedaan met vergunningverlening voor vergelijkbare installaties. Beoogde afronding: medio 2012.
- Er wordt een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om met meerdere ondernemers, één AgriMoDEM te exploiteren zonder dat daar veel administratieve regeldruk bij ontstaat.
- De Rijksoverheid beziet of eindproducten van de AgriMoDEM (mits bewezen door onafhankelijk analyses) als kunstmestvervangend product kunnen worden aangemerkt in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
- De Rijksoverheid zal een proefstalstatus, aan de eerste bedrijven met een AgriMoDEM, die participeren in een onderzoek naar emissiemetingen vanuit dit systeem, toekennen bij een positief advies van de Technische Advies Commissie van de RAV. Als uit metingen blijkt dat aan emissievoorwaarden van emissiearme systemen wordt voldaan, dan wordt bezien of de AgriMoDEM op de RAV lijst kan worden geplaatst.

- De producten van de AgriMoDEM zullen voor een beperkte groep in een onderzoekstraject onderzocht worden op hun bemestende waarde. In de periode van de proef verleent de rijksoverheid ontheffing aan deze groep voor het gebruik van kunstmestvervangende producten uit mest.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens RED
P.L.J.Harkema

Namens LTO Noord
E. Douma

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

